

Handläggare
Karin Karlung
Telefon: 0761225402

Till
Socialnämnden

Underlag för budget 2024 med inriktning 2025 och 2026 för Socialnämnden

Socialnämnden

0761225402

karin.karlung@stockholm.se

start.stockholm

Innehållsförteckning

Underlag för budget 2024 med inriktning 2025 och 2026 för Socialnämnden	1
1 Kommunfullmäktiges inriktningsmål.....	4
1.1 Ett Stockholm som håller samman med en stark och jämlik välfärd i hela staden	4
1.2 Ett grönt och fossilfritt Stockholm som leder en rättvis klimatomställning.....	5
1.3 Ett Stockholm med en stabil och hållbar ekonomi med utbildning, jobb och bostäder för alla	5
2 Nämndens verksamhetsområde	7
2.1 Barn och ungdom	8
2.2 Personer med funktionsnedsättning och psykisk ohälsa	10
2.3 Hemlöshet och missbruk.....	12
2.4 Jour- och rådgivande verksamheter	15
2.5 Insatser mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck	17
2.6 Strategi och utveckling.....	19
2.7 Ledning och administration.....	29
2.8 Stöd till utomstående organisationer.....	30
2.9 Övrig verksamhet	31
3 Sammanfattande ekonomisk analys.....	31
3.1 Drift.....	31
3.2 Investeringar.....	32
3.3 Verksamhetsprojekt (Driftprojekt).....	33
4 Lokalförsörjningsplan.....	33
4.1 Sammanfattning	33
4.2 Planeringsförutsättningar	33
4.3 Bedömd hyreskostnadsutveckling.....	33
4.4 Samverkan.....	34
4.5 Kommunal verksamhet - annan än pedagogisk verksamhet	34
4.5.1 Summerande analys av nuläge samt framtida planering.....	34
4.5.2 Nuläge 31 januari 2023.....	34
4.5.3 Lokalbehov för annan kommunal verksamhet.....	35
4.5.4 Planerade lokalförändringar för år 2024-2031 (första planeringsperioden)	35

4.5.5	Planerade lokalförändringar för åren 2032-2040 (andra planeringsperioden).....	36
4.6	Pedagogisk verksamhet.....	36
4.6.1	Summerande analys av nuläge samt framtida planering.....	36
4.6.2	Nuläge 31 januari 2023.....	36
4.6.3	Planering av lokaler för år 2024-2031 (första planeringsperioden).....	36
4.6.4	Långsiktig planering av behovet av lokaler mellan år 2032-2040 (andra planeringsperioden)	36
4.6.5	Enskilt driven förskola eller fristående skola.....	36
4.7	Övrig information	36
4.7.1	Särskild redovisning av vissa lokalprojekt	36
5	Övriga redovisningar	37

Bilagor

Bilaga 2 - Blanketter socialnämnden 2024-2026

Bilaga 3 – Lokalförsörjningsplan socialnämnden

Bilaga 4 - Klimatinvesteringar 2024-2026

1 Kommunfullmäktiges inriktningsmål

1.1 Ett Stockholm som håller samman med en stark och jämlik välfärd i hela staden

Möta invånarnas behov

- I linje med förslag till ny socialtjänstlag fortsätta att stärka arbetet med tidig upptäckt, tidiga insatser och en kunskapsbaserad och likställd socialtjänst. Behov av tidiga och samordnade insatser inom förskola, skola, socialtjänst och hälso- och sjukvård.
- Fortsätta utveckla samverkan mellan skolan och socialtjänsten samt insatser för att stabilisera skolgång och insatser som bidrar till att minska omfattande skolfrånvaro. Stärka och stötta skolgången för barn och unga som är placerade i samhällsvård.
- Stärka samverkan mellan skola, förskola och socialtjänst kring barn som riskerar att fara illa.
- Samverkan och samordnade insatser behöver stärkas i samverkan med Region Stockholm och länets kommuner för att säkerställa placerade barns och ungas rätt till bästa möjliga hälsa.
- I samverkan med stadsdelsnämnderna fortsatt följa utvecklingen av placeringskostnader inom barn och unga, utveckla stödet vid placeringar utanför ramavtal för att bidra till likställighet.
- I nära samverkan med Region Stockholm och stadsdelsnämnderna strategiskt utveckla och följa upp arbetet med god och nära vård. En långsiktig utveckling behöver ske inom ett antal olika områden såsom digitalisering, förändrade arbetssätt och kompetensutveckling av vårdens och omsorgens medarbetare.
- Anpassa verksamheten utifrån samsjuklighetsutredningen som ställer nya krav på samverkan och föreslås träda ikraft tidigast den 1 januari 2026.
- Stärka det förebyggande arbetet mot våld i ungas parrelationer med fokus på både våldsutsatta och våldsutövare. Fortsätta arbetet med att implementera *Islandsmodellen* i hela staden så att fler barn som bevittnar eller utsätts för våld i familjen erhåller stöd och vid behov skydd.
- Nämnden behöver noggrant följa utvecklingen till följd av förslagen i mottagandeutredningen, vilken sannolikt kommer att leda till ett större behov av såväl bostäder som de insatser som Intro Stockholm erbjuder målgruppen.
- Socialnämnden ser behov av ett nära samarbete med stadsdelsnämnderna och SHIS för att utveckla arbetssätt inom bostadsvägledning och säkerställa likställighet i stödet som ges till nyanlända.

Det finns flera nya lagförslag och statliga utredningar som vid införande kommer att innebära stor påverkan på stadens socialtjänst och där socialnämnden har en viktig roll i att utveckla metoder, arbetssätt, riktlinjer med mera. Några exempel är utredningar/lagförslag om:

- Ny socialtjänstlag (SOU 2020:47)
- Personlig assistans (SOU 2021:37)
- Samsjuklighetsutredningen (SOU 2021:93)

- Ett fönster av möjligheter (SOU 2017:112)
- Barn och unga i samhällets vård (Dir.2021:84)
- Mottagandeutredningen (SOU 2022:64)
- Lagen (1988:870) om vård av missbrukare (LVM)
- En äldreomsorgslag (Dir.2020:142)

1.2 Ett grönt och fossilfritt Stockholm som leder en rättvis klimatomställning

Miljö och klimat

- Utveckla och stärka miljö- och klimatarbetet i verksamheterna i enlighet med stadens miljöprogram och minimera klimatpåverkan i de delar nämnden råår över.
- Främja klimatarbetet och hälsan genom att till exempel uppmuntra medarbetarna att gå eller cykla till arbetet.
- Arbeta enligt strategin för god, hälsosam och klimatsmart mat och miljömärkta och att ekologiska varor ska väljas i så stor utsträckning som möjligt.
- Nämndens samtliga fordon ska vara miljöklassade och utsläppet av växthusgaser ska minska genom aktiva val av livsmedel.
- Klimatinvesteringarna i miljövänliga LED-belysning som minskar energiåtgången ska fortsätta.
- Genom att ha hållbara transporter, leveranser och ett hållbart resande ska växthusgaser kunna minska.
- Digitala möteslösningar bör fortsätta användas som komplement till fysiska möten och nämnden ska fortsätta utvecklingen för att öka kvaliteten på digitala möten och utbildningar.

1.3 Ett Stockholm med en stabil och hållbar ekonomi med utbildning, jobb och bostäder för alla

Budget i balans och långsiktigt hållbara finanser

Vägen till arbete och egen försörjning

- Utveckla stöd och insatser till de målgrupper som är långvarigt biståndsmottagare av ekonomiskt bistånd. Erbjud stödinsatser likställt över staden för att stödja återhämtning och stärka självständighet och vägen till egen självförsörjning.
- Lokal samverkan för att utveckla arbetssätt inom bostadsvägledning och säkerställa likställighet i stödet som ges.

Hemlöshet – bostäder för alla

- Stärka den interna och externa samverkan för stöd till personer i process ur hemlöshet med arbetssätt och insatser som utgår från ett samlat individanpassat stöd ut ur hemlöshet med evidensbaserade metoder.
- Ett ökat stödbehov hos äldre med funktionsnedsättning som bor i gruppboende (LSS) och en utmaning att anpassa verksamheten och göra den attraktiv för differentierade målgrupper, kopplat till ett ökat behov hos yngre personer att flytta till gruppboende.

- Utredda möjligheterna för en centraliserad placeringsfunktion för inköp av boendeplatser för individuella avtal inom LSS, som ett led i att säkerställa staden som enad avtalspart samt för att kunna säkra kvaliteten i beslutade insatser oavsett regiform.

Kompetensförsörjning och attraktiv arbetsgivare

- Fortsätta skapa goda förutsättningar för en hållbar kompetensförsörjning. Satsningen kopplar till de prioriterade områdena kompetensförsörjning, med särskilt fokus på ledarskap, hälsa, medarbetarnas kompetens.
- Revidera handlingsplanen för en förbättrad arbetssituation för socialsekreterare och biståndshandläggare. En viktig pusselbit i detta arbete är att fortsätta det digitaliserings- och innovationsarbete som pågår, staden kan bli mer effektiv, frigöra tid för socialt arbete, bibehålla medarbetare och öka sin attraktionskraft som arbetsgivare.
- En långsiktig satsning på medarbetarnas kompetensnivå inom socialpsykiatri. Fortsatt kompetensutveckling för utförarpersonal och utveckling av insatsen boendestöd för stärkt brukarinflytande och kvalitetshöjning.

Brottsförebyggande och trygghetsskapande arbete samt säkerhetsfrågor

- Fortsätta arbetet med lägesbild över brottslighet, åtgärder och åtgärdsplan i enlighet med förslag till ny lagstiftning rörande kommuners brottsförebyggande arbete, som föreslås träda i kraft 1 juli 2023.
- Fortsätta stötta stadsdelsnämnderna och berörda facknämnder i implementeringen och uppföljningen av strategin för att minska risken för att barn, unga och unga vuxna dras in i kriminalitet.
- Fortsätta arbetet med unga lagöverträdare, utveckla och stärka arbetet med social brottsprevention.
- Samverka med bland annat Polismyndigheten, Kriminalvården, Frivården och hälso- och sjukvården för att Stockholms stad ska kunna uppnå resultat och vända utvecklingen på den pågående våldsvågen.
- Stärka kunskapen och förmågan att identifiera riskfaktorer för våld mot närstående för att utveckla arbetet med motivation hos våldsutövare.
- Fortsätta utveckla arbetet mot välfärdsbrott och organiserad brottslighet med avtalsuppföljning av leverantörer för att motverka att oseriösa aktörer får fäste i stadens verksamhet.
- Utveckla arbetet med civil beredskap och implementera i det ordinarie arbetet för att kunna upprätthålla och förvalta över tid. I samverkan med Region Stockholm, stadsdelsnämnderna och övriga aktörer i regionen stärka krisberedskapen för att säkerställa att alla nämndens verksamheter och socialtjänsten är väl förberedda inför olika typer av kriser.
- Implementera nytt program för arbete med alkohol, narkotika, dopning, tobak och spel om pengar, ANDTS-program, 2023–2026.

Ständiga förbättringar, innovation och digitalisering

- Arbeta för att stadens socialtjänst ska bli mer effektiv genom digitalisering och innovation och vara pådrivande i frågan om modernisering av stadens sociala system.
- Digitaliseringsarbete med verksamhetsnära förvaltning och sociala system utifrån de behov som finns hos socialnämndens målgrupper.
- Förbättra avtalsuppföljning för att säkerställa god och avtalad kvalitet.

Effektiv lokalförsörjning

- Fortsätta att arbeta med att se över lokalutnyttjandet och hitta samordningsvinster mellan verksamheter, till exempel att gemensamt kunna använda möteslokaler och att hitta nya sätt att ha arbetsplatser.
- Fortsätta att samarbeta med närliggande nämnder för att dela konferensytor och matsal och låna ut publika lokaler till andra organisationer och företag utanför ordinarie arbetstider.

Näringslivsarbete utifrån stadens näringslivspolicys fyra fokusområden som ska leda till näringslivspolicys mål och att företagsklimatet ska förbättras

- Fortsätta samverka med näringslivet genom en ändamålsenlig myndighetsutövning av tillstånds- och tillsynsärenden som kännetecknas av god service, effektivitet och rättssäkerhet. Arbetet ska i största möjliga utsträckning ske med hjälp av e-tjänster och i det digitala mötet med målgruppen näringsliv- och företag.

Ett sammanhållet arbete med de mänskliga rättigheterna samt ett öppet och demokratiskt Stockholm med hög delaktighet och inflytande

- Fortsätta att arbeta med tillitsskapande dialoger avseende socialtjänstens arbete i samverka med övriga aktörer för att bygga relationer och öka tilltron till samhället för att öka möjligheter att i rätt tid erbjuda rätt insatser.
- Utveckla det behovsdrivna förbättringsarbetet utifrån stockholmarnas fokus, genom exempelvis medborgardialog.
- Säkerställa att socialnämndens råd för funktionshinderfrågor kommer in tidigt i processer för att stötta i att identifiera utvecklingsområden där de mänskliga rättigheterna för personer med funktionsnedsättning behöver uppfyllas.
- Fortsätta arbetet utifrån den nationella strategin för romsk inkludering.

2 Nämndens verksamhetsområde

Socialnämnden har en samordnande, vägledande och uppföljande roll att bidra till utvecklingen inom stadens socialtjänst och funktionshinderomsorg och medverka till att invånarna får likvärdiga, tillgängliga och rättssäkra insatser oavsett var de bor i staden. Nämnden erbjuder även ett stort antal stadsövergripande sociala tjänster och funktioner som kompletterar stadsdelsnämndernas arbete. Socialnämnden har också en strategisk och operativ samverka med Stockholms stads nämnder och bolag i kommunövergripande frågor inom socialtjänstens område som rör stadens brottsförebyggande och trygghetsskapande arbete. I detta avsnitt beskrivs de kommande årens utveckling och prioriteringar för socialnämndens

kärnverksamheter.

2.1 Barn och ungdom

En fungerande skolgång är en viktig skyddsfaktor för barn och unga och hänger samman med både Agenda 2030:s mål 1 (ingen fattigdom) genom att utbildning leder till mindre risk för arbetslöshet, utanförskap och framtida fattigdom, och mål 3 (god hälsa och välbefinnande) då fattigdom och hälsa hänger ihop på olika sätt. En jämställdhetsutmaning är skillnader i skolresultat mellan könen, där fler flickor får godkända betyg och går vidare till gymnasiet jämfört med pojkar. En annan jämställdhetsutmaning är skillnader i upplevd psykisk hälsa där Stockholmsenkäten för 2022 visar på en försämrad psykisk ohälsa för båda könen men där flickor rapporterar en mycket sämre psykisk hälsa jämfört med pojkar.

Prioriteringar 2024-2026

- Fortsätta stärka samverkan mellan skola, förskola och socialtjänst kring barn som riskerar att fara illa. Ta fram ett förslag om framtida samverkan mellan socialtjänst och förskola, med fokus på tidig upptäckt och tidigt stöd.
- Fortsätta arbetet med att främja skolnärvaro och motverka studieavbrott genom skolsociala team.
- Genom skolsocionomer förbättra skolresultat och psykisk hälsa för placerade barn och unga samt utveckla arbetet med Skolfam till barn placerade i familjehem.
- Behov av översyn över lämpliga insatser från socialtjänsten till barn och unga som skrivs ut från SiS i syfte att tillgodose samtliga behov av stöd och skydd.
- Tillsammans med stadsdelsnämnderna undersöka hur arbetet med umgängesstöd skulle kunna bedrivas med fokus på ökad likställighet, trygghet för barnen och effektivt resursutnyttjande.
- Det råder idag brist på familjehem och jourhem och socialnämnden behöver fortsätta arbetet med att identifiera möjligheter till utökning.

Samverkan för barns och ungas bästa

Staden har kommit långt i samverkan mellan skola och socialtjänst. Socialnämnden och stadsdelsnämnderna har en nära och regelbunden samverkan med utbildningsnämnden och arbetsmarknadsnämnden på olika nivåer för att stärka alla barns och ungas möjligheter att fullfölja sin utbildning och etablera sig i arbetslivet. Ett angeläget utvecklingsområde, som har framkommit tydligt i genomlysningen av stadens sociala barn- och ungdomsvård, *Rätt stöd i rätt tid*, är samverkan mellan förskola och socialtjänst. Tillsammans med den nyinrättade förskolenämnden och stadsdelsnämnderna ska socialnämnden utreda hur samverkan mellan socialtjänsten och förskolan kring barn som far illa eller riskerar att fara illa kan stärkas. Ett gemensamt förslag ska tas fram om vägar framåt för god samverkan mellan socialtjänsten och förskolan, innefattande konkreta förslag på åtgärder och aktiviteter som behöver vidtas samt lämpliga insatser utifrån förskolan som skyddsfaktor, och som gagnar de yngre barnens utveckling.

Förskola och skola som skyddsfaktor

Arbetet med att främja skolnärvaro och motverka studieavbrott med hjälp av skolsociala team i hela staden behöver fortsätta. Målet är att skolsociala team ska finnas som insats i samverkan mellan skola och socialtjänst för alla barn i grundskolan som uppvisar problematisk skolfrånvaro och där insatsen bedöms lämplig. Ett socialt investeringsfondsprojekt pågår fram till 2025 med syfte att pröva en arbetsmetod med skolsamordnare för att särskilt stödja skolgången för barn och unga som är placerade på institution. Socialnämnden leder och samordnar projektet tillsammans med utbildningsnämnden och sex stadsdelsnämnder. Mål för projektet är bättre skolresultat och förbättrad psykisk hälsa för placerade barn och unga. Fler barn och unga som lämnar samhällsvården ska genom insatsen klara grundskolan med gymnasiebehörighet och fler placerade ungdomar ska fullfölja sin gymnasieutbildning för att på sikt kunna etablera sig i arbetslivet och klara sin egen försörjning. Tanken är att arbetsmetoden ska kunna spridas till alla stadsdelsnämnder för att säkerställa alla barns rätt till utbildning.

Stadsdelsnämnderna har inom individ- och familjeomsorg till barn och unga ekonomiska utmaningar framöver vilket främst beror på att antal barn i behov av placering ökar. Behovet av kostsamma institutionsplaceringar (HVB och SIS) till följd av komplexa behov ökar, det finns en svårighet i att hitta lämpliga familjehem som möter efterfrågan vilket resulterar i externa och mer kostsamma familjehemsplaceringar. Socialnämnden ser behov av att utreda hur behoven av placeringar möts på bästa sätt.

Intresset för arbetsmodellen Skolfam, som riktar sig till barn placerade i familjehem med målet att barnen ska få stöd till goda skolresultat och avsluta grundskolan med behörighet till gymnasieskolan, fortsätter att öka i stadsdelsnämnderna och inflödet till verksamheten växer med en ökad anmälningstakt. Skolfam har för närvarande cirka 25 ärenden på kö med en väntetid på 6-12 månader. Skolfam har i dagsläget fem team, med en psykolog och en specialpedagog i varje team. Enligt Skolfams nationella styrgrupp ska ett team arbeta med 20-25 ärenden.

Familjerätt

Umgängesstöd ska bidra till trygghet för barn som saknar en nära relation till den förälder barnet inte bor med, när umgänge inte ägt rum under lång tid eller när barnet av något annat skäl känner oro för umgänge. Behov av umgängesstöd kan också finnas när umgängesföräldrarnas omsorgsförmåga i något avseende brister. Ett umgängesstöd kan också behöva medverka vid hämtning och lämning. Det är domstol som beslutar om umgängesstöd och socialtjänsten som verkställer och följer upp. Hur arbetet med umgängesstöd genomförs varierar inom Stockholms stad både vad gäller stödets utformning och antalet timmar. Det finns därför ett behov av att tillsammans med stadsdelsnämnderna undersöka hur arbetet med umgängesstöd skulle kunna bedrivas med fokus på ökad likställighet, trygghet för barnen och effektivt resursutnyttjande.

Det råder idag brist på familjehem och jourhem och socialnämnden behöver fortsätta arbetet med att identifiera möjligheter till utökning. Socialnämnden utreder lämpligheten hos externa företags jourhem. Utredningen har av jourhemsföretagen använts som en kvalitetsstämpel i marknadsföringen gentemot andra kommuner, och det finns utifrån upphandlingsavtalet ingen

garanti för att de utredda familjerna skall erbjudas till just Stockholms stad. Nämnden har under året i samverkan med stadsdelsnämnderna ändrat rutinerna för utredningsprocessen så att godkännande av jourhemmet inte görs av socialnämnden utan enbart senare i processen av respektive stadsdelsnämnd när jourhemmet faktiskt ska användas vid placering. Om ändringen inte får avsedd effekt så betyder det, trots fler upphandlade jourhemsföretag, en oförändrad tillgång till jourhem för stadsdelsnämnderna samt att Stockholms stads resurser i form av lämplighetsbedömning av jourhem i praktiken används av andra kommuner.

Det finns behov av att se över vilka insatser som socialtjänsten kan erbjuda en grupp av barn och unga som av Statens institutionsstyrelse, SiS, bedöms vara behandlingsklara och skrivs ut. De insatser som socialtjänsten kan erbjuda idag är inte alltid tillräckliga för att den unges samtliga behov av stöd och skydd kan tillgodoses. Samverkan med andra huvudmän och eventuellt en ändrad lagstiftning är en förutsättning för att sådana verksamheter ska ha de kvaliteter och befogenheter som efterfrågas.

2.2 Personer med funktionsnedsättning och psykisk ohälsa

Arbetet med att ge stöd till personer med funktionsnedsättning och psykisk ohälsa är nära kopplat till både Agenda 2030:s mål 1 om ingen fattigdom och mål 3 om god hälsa och välbefinnande men även flera av de andra målen i agendan. Personer med funktionsnedsättning är en av de särskilt sårbara grupper som löper risk för att drabbas av fattigdom då det är en grupp som har en betydligt lägre etableringsgrad på arbetsmarknaden jämfört med genomsnittet.

Prioriteringar 2024-2026

- Ett ökat stödbehov hos äldre med funktionsnedsättning som bor i gruppboende (LSS) och en utmaning att anpassa verksamheten och göra den attraktiv för differentierade målgrupper, kopplat till ett ökat behov hos yngre personer att flytta till gruppboende.
- Stärka samverkan med regionen för att implementera nationella riktlinjer för autism och adhd samt schizofreni. Tillgång till Bostad först för socialpsykiatriens målgrupp, påbörja utbildning och implementering av *Ett självständigt liv* (ESL), är exempel på områden att utveckla för att följa de nationella riktlinjerna.
- En långsiktig satsning på medarbetarnas kompetensnivå med färdplanen för enhetlig yrkestitulatur som grund behöver fortgå och följas upp senast 2024. Fortsatt kompetensutveckling för utförarpersonal inom socialpsykiatri och utveckling av insatsen boendestöd för stärkt brukarinflytande och kvalitetshöjning.

Förändrad målgrupp, stärkt samverkan och kompetensförsörjning

Den 1 januari 2023 trädde lagändringar avseende personlig assistans i kraft. Lagändringarna avser grundläggande behov samt föräldransvar. Åldersgränsen för personlig assistans från 65 till 66 år höjdes och ytterligare justering av åldersgränsen sker från och med 1 januari 2026. En särskild utredare har fått i uppdrag att lämna förslag på hur personlig assistans enligt LSS och assistansersättning enligt socialförsäkringsbalken ska organiseras i ett statligt huvudmannaskap. De förslag som ges i utredningen kommer att påverka hur stadsdelsnämndernas stödbehov ser ut de kommande åren.

På socialpsykiatrins boenden med särskild service och på stödboenden samt inom gruppboendestad inom LSS är en stor andel personer äldre, över 65 år. Boendemiljön och medarbetarnas kompetens överensstämmer inte alltid med brukarnas behov som delvis har förändrats över tid. Det finns ett behov av att se över möjligheten för bland annat profilboenden för målgruppen. Samtidigt finns ett ökat behov hos yngre personer med funktionsnedsättning att flytta in i gruppboendestäder och det är en utmaning att anpassa verksamheten och göra den attraktiv för så differentierade målgrupper. Att en stor andel av de boende är över 65 år kan leda till att yngre personer som erbjuds en plats tackar nej och det leder till tomma platser, ej verkställda beslut och att staden fortsätter att ha enskilda inom individuella avtal.

Socialnämnden ser att det finns behov av förstärkt samverkan med regionen för implementering av nationella riktlinjer för autism och adhd samt schizofreni. Tillgång till Bostad först för socialpsykiatrins målgrupp, påbörja utbildning och implementering av *Ett självständigt liv*, ESL, är exempel på områden att utveckla för att följa de nationella riktlinjerna.

Det finns ett stort behov av kompetensutveckling för medarbetare inom socialpsykiatri mot motsvarande titelarbetet inom funktionshinderområdet för att säkerställa att brukarna får det stöd de behöver. Utveckling av insatsen boendestöd behöver fortsätta för stärkt brukarinflytande och kvalitetshöjning. En långsiktig satsning på medarbetarnas kompetensnivå behöver fortgå. Verksamheter som idag är upphandlade på entreprenad men som kan komma att återgå i egen regi bör ingå i planeringen för att inkludera i kommande satsningar.

Färdplan för införande av enhetlig yrkestitulatur inom LSS-verksamheterna behöver fortgå och följas upp senast 2024.

Den 22 december 2020 tillsatte regeringen en särskild utredare med uppdrag att föreslå en äldreomsorgslag som kompletterar socialtjänstlagen med särskilda bestämmelser om vård och omsorg om äldre och som bland annat innehåller bestämmelser om en nationell omsorgsplan. Utredaren ska överväga och lämna förslag på hur medicinsk kompetens kan stärkas i verksamheten och om det behövs inom den kommunala ledningen vilket kommer att påverka ledningsstrukturen. Om äldreomsorgslagen blir en rättighetslag och det framgår att äldreomsorgen ska bidra till goda levnadsvillkor kan lagen också bli kostnadsdrivande. Även föreslagna förändringar inom den kommunala hälso- och sjukvården och dess struktur kan innebära ökade kostnader.

Smittförebyggande åtgärder

Pandemin har satt fokus på vikten av att arbeta förebyggande för att förhindra smittspridning i alla verksamheter. Socialnämnden ser ett behov av ett långsiktigt arbete med att stödja verksamheterna med implementeringen av Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om smittförebyggande åtgärder i vissa verksamheter enligt SoL och LSS (HSLF-FS 2022:44). Nämnden har uppmärksammat att utförare inom LSS och socialpsykiatri saknar stöd av vårdhygienisk expertis från Region Stockholm. Detta medför att nämnden behöver ta fram en kunskapsbas för att stödja och följa upp att kunskaper inom smittskydds- och vårdhygienområdet implementeras i verksamheterna samt att verka för att avtal gällande

tillgång till vårdhygienisk expertis kan tecknas.

LSS-kollo

LSS-kollo har sett en långsam men stadig ökning av ansökningar. Parallellt med det ökade intresset för LSS-kollo har nya avtal gett sämre förutsättningar avseende lokalförutsättningar. Om ökningen av ansökningar till LSS-kollo fortsätter kan det på sikt bli svårt att tillgodose samtliga ansökningar på grund av lokalbrist. En konsekvens blir att LSS-kollo kommer att få göra prioriteringar av vilka som ska få plats från staden. Hittills har alla stockholmare som sökt LSS-kollo i tid kunnat erbjudas plats vid minst ett lov.

Centralisering av hälso- och sjukvården inom socialpsykiatrins bostäder med särskild service

Socialnämnden har uppdrag i budget 2023 att i samarbete med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna förbereda för en centralisering av hälso- och sjukvården inom socialpsykiatrins bostäder med särskild service från den 1 januari 2024. Centraliseringen kommer att innebära förändringar i ansvarsområden, verksamhetsstrukturer och uppdragsbeskrivningar. Om socialpsykiatrins målgrupp ska ingå i LSS-hälsans organisation behöver de olika behoven hos målgrupperna tas hänsyn till. En central organisation behöver möjliggöra och arbeta för kontinuitet och delaktighet i vården trots att sjuksköterskorna inte är stationerade i boendet.

2.3 Hemlöshet och missbruk

Arbetet för att motverka hemlöshet är en prioriterad fråga som är kopplad till Agenda 2030:s mål 1 om att avskaffa fattigdom då ekonomisk resurssvagheter ofta är den minsta gemensamma nämnaren. Socialnämnden arbetar för att stödja flera av de grupper som är särskilt sårbara för fattigdom och har sämre hälsa, till exempel hemlösa och personer med missbruk/beroende.

Prioriteringar 2024-2026

- Stärka den interna och externa samverkan för stöd till personer i process ur hemlöshet med arbetssätt och insatser som utgår från ett samlat individanpassat stöd och evidensbaserade metoder.
- Tillgodose ökat behov av bostadsvägledning och bostäder för personer som får svårare att hitta bostad vid lågkonjunktur.
- Erbjud stödinsatser likställt över staden för att stödja återhämtning och stärka självständighet och vägen till självförsörjning.
- Fortsätta utveckla behovsanpassat stöd och beroendeinsatser till kvinnor med missbruk, samsjuklighet, hemlöshet och våldutsatthet.
- Utredda möjlighet till mindre lågtröskelboende för brukare med komplex problematik för ett långsiktigt arbete mot hemlöshet.

Hemlöshet

Bostadssituationen i Stockholms stad är ansträngd och det medför att allt fler personer söker socialtjänstens bistånd till boende. Antalet vräkningar som påverkar barn har ökat något och även antalet personer i hemlöshetskartläggningen. Socialtjänsten kan inte ensam lösa hemlöshetsfrågan men har en viktig roll i arbetet för att motverka hemlöshet.

En lågkonjunktur kommer troligen medföra att fler personer behöver socialtjänstens bistånd i boendefrågor vilket kommer leda till ett ökat behov av bostadsvägledning till personer som primärt behöver stöd i bostadssökande. Vid lågkonjunktur finns även risk för att samma grupp får svårare att tillgodose sina behov och behöver bistånd till boende under en längre tid. Tillgången till lägenheter är central i arbetet mot hemlöshet och socialnämnden ser en risk i att antalet prisöverkomliga hyresrätter som kan stå till socialtjänstens förfogande minskar. En brist på hyresrätter i det billigare segmentet kommer att försvåra för såväl socialtjänstens arbete med försöks-, tränings- och Bostad först-lägenheter som möjligheten för personer att genom bostadskön erhålla en bostad.

Utifrån rådande ekonomiska läge behöver socialförvaltningen vara följsamma gällande stadsdelsförvaltningarnas behov av boende med stöd till rimliga dygnskostnader för vuxna med hemlöshets och/eller missbruksproblematik. Vidare också följa hur den ekonomiska utvecklingen påverkar stadsdelsförvaltningarnas behov av insatser till individer och då med fokus på barnfamiljer. Socialförvaltningen har sedan 2004 vartannat år genomfört kartläggningar av barnfamiljer med socialtjänstkontakt i syfte att kunna följa utvecklingen över tid och att använda kunskapsunderlaget för att kunna utarbeta adekvata insatser. Stadens program för att motverka hemlöshet innehåller fem principer som ska vägleda socialtjänstens arbete med barnfamiljer som lever i eller som riskerar att hamna i osäkra boendeförhållanden. Inom ramen för implementeringen av programmet för förvaltningen en löpande dialog med stadsdelsförvaltningarna kring utvecklingen av arbetssätt till stöd för målgruppen och bidrar genom olika aktiviteter till att öka kunskapen om arbetssätt som ger goda resultat. Nämnden ser att det utifrån rådande ekonomiska läge finns ett potentiellt behov av att intensifiera arbetet till stöd för kunskapsutveckling och att säkerställa likställighet i stödet som ges till målgruppen.

I uppföljningsarbetet kopplat till implementeringen av stadens program mot hemlöshet har socialnämnden uppmärksammat att den interna samverkan för stöd till personer i process ur hemlöshet behöver stärkas med arbetssätt och insatser som utgår från ett samlat individanpassat stöd till process ur hemlöshet med evidensbaserade metoder. Samverkan, såväl internt mellan socialtjänstens olika verksamhetsområden, som externt med andra huvudmän, är en förutsättning i arbetet mot hemlöshet. Under kommande period ska nämnden implementera de nya riktlinjerna för försöks- och träningslägenhet.

Nämnden har identifierat ett behov av ett litet lågtröskelboende för en liten grupp brukare med mycket komplex problematik. Genom långsiktig placering på boendet, även om brukaren tidvis avviker, tjänar det som en fast punkt för brukaren att återvända till, vilket stärker såväl tryggheten för den enskilde som möjligheterna för boendets medarbetare att arbeta långsiktigt.

Nämnden har också identifierat ett behov som varierar över tid av ett litet lågtröskelboende för kvinnor, en boendetyp som idag inte finns i nämndens bestånd. Nämnden driver idag ett lågtröskelboende endast för män, Västberga boende. Efterfrågan från stadsdelsnämnderna går upp och ned över tid, och skulle kunna tillgodoses genom ett litet lågtröskelboende, med förbehållet att det sannolikt inte skulle bära sig ekonomiskt med enbart intäktsfinansiering. Sett utifrån efterfrågan historiskt skulle boendet sannolikt vara fullbelagt i perioder och stå mer eller mindre tomt andra perioder. För ungefär ett år sedan stängde Stadsmissionen sitt

lågtröskelboende för kvinnor på grund av låg efterfrågan. Ett alternativ är att nämnden upphandlar lågtröskelplatser för kvinnor.

Enligt Stockholms stads program för att motverka hemlöshet 2020-2025 ska en äldre person i akut hemlöshet inte placeras på ett akutboende om denne inte själv vill det. Äldre personer i hemlöshet ska istället i möjligaste mån erbjudas mer långsiktiga boendelösningar. Nämnden driver Gamlebo, ett drogtolerant boende med 29 platser för äldre hemlösa personer över 65 år med missbruksproblematik och/eller psykiska besvär. Brukarna bor i egna lägenheter med egna kontrakt och kan bo där till livets slutskede. Placeringstiderna är långa och det är låg omsättning på platserna. Ett tiotal personer står i kö till Gamlebo, intresset kan dock vara högre eftersom placering handläggare ibland väljer andra lösningar då det är kö in till verksamheten.

Missbruk och beroende

För personer med ett missbruk och beroende är det vanligt förekommande med ett långtgående stöd och långa processer som en del i en vårdkedja. Inom målgruppen finns ett flertal personer med en komplex problematik och samsjuklighet som är i behov av samtidigt stöd för att tillgodose deras behov av insatser inom flera livsområden. Utöver stöd och behandling kopplat till missbruket är bland annat stöd kopplat till boende, ekonomi, sysselsättning, fysisk och psykisk ohälsa viktiga livsområden att fokusera på.

Samsjuklighetsutredningen

Samsjuklighetsutredningen föreslår i sitt delbetänkande (SOU 2021:93) att all behandling av skadligt bruk och beroende ska vara ett ansvar för regionernas hälso- och sjukvård. Ändringen innebär att nämndens verksamhet för öppenvård för beroende av alkohol, narkotika och spel får avvecklas, eftersom det ansvaret framöver kommer att vila på regionernas hälso- och sjukvård. Socialtjänsten föreslås erbjuda psykosociala stödinsatser i form av exempelvis stöd i boende och sysselsättning. I utredningens slutbetänkande (SOU 2023:5) föreslås att all tvångsvård vid skadligt bruk och beroende är regionernas ansvar. Detta innebär att lagen (1988:870) om vård av missbrukare (LVM) i vissa fall upphör. Nämnden handlägger årligen en handfull LVM-ärenden till en kostnad på cirka två-tre miljoner per år. Ändringen leder till en besparing i ungefär samma omfattning. Samsjuklighetsreformen som ställer nya krav på samverkan föreslås träda ikraft som tidigast den 1 januari 2026.

Socialnämnden ser ett behov att enligt Socialstyrelsens nationella riktlinjer erbjuda stödinsatser likställt över staden för att stödja återhämtning och stärka självständighet och vägen till självförsörjning.

Av kvinnor med missbruk som är aktuella i staden har 73 procent en samsjuklighet. Samsjuklighetsutredningen konstaterar att det bland kvinnor är vanligt med erfarenheter av övergrepp och andra trauman samt att kopplingen mellan psykisk ohälsa och missbruk förefaller vara starkare hos kvinnor. Vidare konstateras att kvinnor med samsjuklighet har en ökad risk att utsättas för våld, samtidigt som de tycks ha svårare än andra våldsutsatta att få stöd och hjälp. En fortsatt utmaning är behovsanpassat stöd och boendeinsatser till kvinnor med missbruk och beroende med en komplex problematik i form av samsjuklighet, hemlöshet och våldsutsatthet.

Nämnden behöver fortsätta stärka samverkan med regionen och utveckla arbetssätt och insatser för personer med samsjuklighet mellan skadligt bruk och beroende och psykisk ohälsa. Socialnämnden behöver följa den utredning som Socialstyrelsen gör angående personligt ombud nationellt. Beroende på utredningens resultat behöver staden se över finansiering och organisering. Ytterligare kan ombudens kompetens behöva utredas, beroende på samsjuklighetutredningens slutsatser.

Motiverande samtal (MI) är en evidensbaserad samtalsmetod och ett förhållningssätt som används i rådgivning och förändringsprocesser. Efterfrågan på utbildning i MI är fortsatt hög inom alla delar av socialtjänstens verksamhetsområden, både grundutbildning och utbildning till coach. Socialnämnden ser ett behov av stärka implementeringen av MI lokalt på stadsdelsnämnderna, vilket innebär ökade kostnader för stadsdelsnämnderna.

2.4 Jour- och rådgivande verksamheter

Arbetet med ekonomiskt bistånd, budget- och skuldrådgivning och nyanlända är nära kopplat till Agenda 2030:s mål om ingen fattigdom. Några grupper som identifierats som särskilt sårbara för fattigdom är personer med ekonomiskt bistånd, framförallt långvarigt bistånd och barn i hushåll med ekonomiskt bistånd, personer med skulder, unga som varken arbetar eller studerar, utrikes födda, hemlösa med missbruk/beroende och personer med funktionsnedsättning.

Prioriteringar 2024-2026

- Utveckla stöd och insatser till de målgrupper som är långvarigt biståndsmottagare av ekonomiskt bistånd.
- Lokal samverkan för att utveckla arbetssätt inom bostadsvägledning och säkerställa likställighet i stödet som ges.
- Fortsätta att satsa på det förebyggande och utåtriktade arbetet avseende budget- och skuldrådgivning i syfte att öka kännedomen om stödet bland enskilda och minska risken för överskuldssättning.
- Nämnden behöver noggrant följa utvecklingen till följd av förslagen i mottagandeutredningen, vilken sannolikt kommer att leda till ett större behov av såväl bostäder som de insatser som Intro Stockholm erbjuder målgruppen.
- Socialnämnden ser behov av ett nära samarbete med stadsdelsnämnderna och SHIS för att utveckla arbetssätt inom bostadsvägledning och säkerställa likställighet i stödet som ges till nyanlända.

Ekonomiskt bistånd

En lågkonjunktur kommer med hög sannolikhet att märkas inom försörjningsstödet med fler hushåll som har behov av ekonomiskt bistånd för sin livsföring. Det kommer sannolikt att ta längre tid för de personer som redan står långt ifrån arbetsmarknaden att bli självförsörjande och det finns risk att den pågående trenden med allt mer långvariga biståndsmottagare kommer att bestå. Det är av stor vikt att socialtjänstens stöd och insatser till de målgrupper som är långvarigt biståndsmottagare utvecklas och är adekvata för den enskildes försörjningshinder. Om Sverige går in i en lågkonjunktur finns risk att antalet personer som är i behov av budget- och skuldrådgivning ökar ytterligare. Socialnämnden gör bedömningen att

staden behöver fortsätta att satsa på det förebyggande och utåtriktade arbetet i syfte att öka kännedomen om stödet bland enskilda och minska risken för överskuldssättning för utsatta målgrupper. Särskilt utsatta grupper som har identifierats är unga personer och nyanlända.

Senast 1 december 2023 ska socialdepartementet redovisa uppdraget att utreda aktivitetsplikt - deltagande i heltidsaktiviteter för rätt till försörjningsstöd (S 2022:E). Senast 1 december 2024 ska uppdraget ”Öka drivkrafter och möjligheter till arbete i försörjningsstödet och bryta långvarigt biståndsmottagande” (2022:124) redovisas. Utredningen ska bland annat analysera ekonomiska drivkrafter till arbete inom försörjningsstödet och följa upp jobbstimulansen samt undersöka möjligheten att införa en jobbpremie och göra en översyn av kostnadsposter i riksnormen för att öka stödet till individen att nå arbetsmarknaden. Detta tillsammans med att Socialstyrelsen 2021 reviderade både handbok för handläggningen av ekonomiskt bistånd samt de allmänna råden gör att det kan finnas ett behov av att revidera stadens riktlinjer för ekonomiskt bistånd samt stödja stadsdelsnämnderna i införandet av eventuella nya arbetssätt som går i linje med eventuella förändringar i samband med de statliga utredningarna.

Romsk inkludering

Nämndens romska brobyggare behöver fortsätta arbetet utifrån den nationella strategin för romsk inkludering. Ett stort fokus de närmsta åren är att nå ut brett till stadens medarbetare vad gäller den generella webbutbildningen om nationella minoriteter och Socialstyrelsens utbildning ”I bemötande tar framtiden form” men också att anpassa utbildningssatsningar utifrån specifika verksamhetsområden för att underlätta för romsk inkludering i det dagliga arbetet. En fortsatt utmaning är att verka för att romer i staden har tillgång och kunskap om de rättigheter som omfattar dem och blir bemötta därefter samt att återupprätta och stärka romers förtroende och tillit gentemot socialtjänsten där det sociala investeringsprojektet tillsammans med tre stadsdelsnämnder som inleds under 2023 kommer ha ett fokus.

Nyanlända

Mottagandeutredningen (SOU 2022:64) föreslår åtgärder för att fler nyanlända ska bo på asylboende. Utredningens huvudförslag innebär att kommunerna i ett tidigt skede tar över det huvudsakliga ansvaret för mottagandet av asylsökande. Alla asylsökande ska under de första 30 dagarna bo på ett statligt boende, ett så kallat ankomstcenter. Därefter ska sökandena anvisas till ett boende i en kommun. Vidare ska boende på asylboende vara ett villkor för dagarsättning och särskilt bidrag, med vissa undantag. Förslagen i utredningen kommer sannolikt att innebära att antalet nyanlända som ordnar sitt eget boende (EBO) kommer att minska kraftigt och att fler väljer anläggningsboende (ABO) och kommunanvisas enligt bosättningslagen. Enligt utredningen har andelen asylsökande som bor i eget boende (EBO) varit mellan 50 och 60 procent under de senaste fyra åren. Utredningen bedömer att förslagen kommer att leda till att omkring 85 procent av alla asylsökande bor på asylboende. Lagändringen föreslås träda i kraft 1 april 2024 och kommer sannolikt att leda till ett större behov av såväl bostäder som de insatser som Intro Stockholm erbjuder målgruppen.

Med anledning av kriget i Ukraina aktiverades EU:s massflyktsdirektiv (2001/55/EG) genom ett beslut av Europeiska unionens råd den 4 mars 2022. På EU-kommissionens inrådan förlängdes tillämpningen av massflyktsdirektivet i höstas till den 4 mars 2024. Förlängningen sker i praktiken per automatik om EU inte upphäver aktiveringen efter ett år. Förlängningen

innebär att staden fortsatt kommer att ha ett behov av boenden för ukrainare som redan är kommunanvisade, samt eventuellt tillhandahålla fler boendeplatser för nytillkomna kommunanvisade flyktingar.

Kommunfullmäktige beslutade, i samband med budget 2023, att den maximala boendetiden för nyanlända kan vara fem år, i likhet med övriga stockholmare. Nyanlända får stöd av Stiftelsen hotellhem i Stockholm, SHIS, bostadsvägledare att komma vidare till eget boende under denna tid och majoriteten av stadsdelsnämnder kan ge kompletterande stöd till bostadsvägledning.

Socialnämnden ser behov av ett nära samarbete med stadsdelsnämnderna för att utveckla arbetssätt inom bostadsvägledning och säkerställa likställighet i stödet som ges. Modellen för lokal samverkan mellan stadsdelsnämnder, SHIS och arbetsmarknadsnämnden har gett goda resultat där den praktiserats och det finns ett behov av att i samverkan med arbetsmarknadsnämnden fortsätta att arbeta för att sprida kunskap om modellen.

Tillgången till lägenheter är central i arbetet för målgruppen och socialnämnden ser en risk i att antalet prisöverkomliga hyresrätter minskar. En brist på hyresrätter i det billigare segmentet kommer att försvåra för nyanlända att erhålla en bostad.

Socialnämnden gör bedömningen att staden behöver fortsätta att satsa på det förebyggande och utåtriktade arbetet i syfte att öka kännedomen om stödet bland enskilda och minska risken för överskuldssättning för utsatta målgrupper. Särskilt utsatta grupper som har identifierats är unga personer och nyanlända.

2.5 Insatser mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck

Ett av de nationella jämställdhetspolitiska målen är att mäns våld mot kvinnor ska upphöra och frågan är kopplad till Agenda 2030:s mål 5 om jämställdhet. Av de ärenden socialtjänsten har kontakt med är det fortfarande en stor övervikt av män som utsätter kvinnor för våld men andelen våldsutsatta män ökar. Det är också viktigt att socialtjänsten även uppmärksammar våld i samkönade relationer.

Prioriteringar 2024-2026

- Stärka intern och extern samverkan för att tidigt upptäcka, motverka och förhindra hedersrelaterat våld och förtryck bland annat med fokus på utreseförbud.
- Fortsätta arbetet med att implementera *Islandsmodellen* i hela staden så att fler barn som bevittnar eller utsätts för våld i familjen erhåller stöd och vid behov skydd.
- Stärka det förebyggande arbetet mot våld i ungas parrelationer med fokus på både våldsutsatta och våldsutövare.
- Kompetenshöjande insatser i arbetet mot prostitution, sex mot ersättning och människohandel.
- Stärka kunskapen och förmågan att identifiera riskfaktorer vad gäller våld mot närstående för att utveckla arbetet med motivation hos våldsutövare.

Våld i nära relation

Målgruppen för RVT (Relationsvåldsteam) omfattar förutom våld i nära relationer och

hedersrelaterat våld och förtryck även människohandel för sexuella ändamål, prostitution och sexuellt våld oberoende relation. I många fall är de tillkomna målgrupperna nya för RVT. Stockholms stad har uppmärksammat en ökning av kvinnor utsatta för människohandel för sexuella ändamål under pågående krig i Ukraina. Kompetenshöjande insatser vad gäller prostitution, sex mot ersättning och människohandel behöver prioriteras framöver. Med riktade utbildningar för att identifiera våldsutsatta tillsammans med fler målgrupper inom verksamhetsområdet är det sannolikt att anta att fler kommer bli aktuella för insatser på Relationsvårdsteam/Relationsvårdscentrum vilket kan innebära behov av ökade resurser.

Få våldsutövare upptäcks, söker hjälp eller är motiverade att ändra beteende och många avbryter sina stödinsatser i förtid. Det är viktigt att staden har kunskap att identifiera riskfaktorer för våld mot närstående, och förmåga att arbeta med motivation.

En forskarutvärdering av stadens Relationsvårdscentrum, RVC under 2021 lyfter fram behov av en ökad flexibilitet och likvärdighet i insatser som ges och en ökad intern samverkan mellan RVC och andra verksamhetsområden inom socialtjänsten. Utvärderingen lyfter även fram att personer aktuella på RVC har ett stort behov av praktiskt stöd i sin process och att väntetiden för behandling inom psykiatri är lång och kan möjligen påverka insatsernas längd på RVC.

Utkastet till lagrådsremiss (S2022/03649) kopplat till utredningen *Ett fönster av möjligheter* (SOU 2017:112) innehåller förslag som ska förbättra skyddet och stödet till de som behöver skyddat boende. Bland annat ska kvalitetskraven på skyddat boende höjas och barn som följer med en förälder ska få ett eget placeringsbeslut. Förändringen innebär ett ändrat arbetssätt för såväl handläggningsförfarandet för socialsekreterare inom barn och ungdom som i nämndens skyddade boende Kriscentrum, då det kommer att kräva genomförandeplan och journalföring även för barnet. De högre kvalitetskrav som föreslås kommer sannolikt att innebära högre placeringskostnader för staden och att fler resurser behöver tas i anspråk av de skyddade boendena. När det finns samtycke från båda vårdnadshavarna ska barnet placeras med stöd av socialtjänstlagen. Saknas samtycke från den vårdnadshavare som barnet inte placeras tillsammans med, ska socialnämnden, efter ansökan hos förvaltningsrätten, kunna placera barnet i ett skyddat boende med stöd av den nya lagen. En sådan placering ska även kunna göras omedelbart av socialnämnden och underställas förvaltningsrätten. Socialnämnden bedömer att förslagen i utredningen, som föreslås träda i kraft den 1 juli 2023, kommer att kräva en ökning av resurser inom socialtjänstens barn och unga.

Skydd och stöd till barn som bevittnar eller utsätts för våld i familjen

Socialnämnden ska fortsätta arbetet med att implementera *Islandsmodellen* i hela staden så att fler barn som bevittnar eller utsätts för våld i familjen erhåller stöd och vid behov skydd.

Ett utkast till lagrådsremiss (S2022/03649) innehåller förslag som ska förbättra skyddet och stödet till de som behöver skyddat boende. Barn som följer med en vårdnadshavare till ett skyddat boende ska bedömas och beviljas insatsen individuellt och socialnämnden ska ansvara för att tillgodose barnets behov av stöd- och hjälpinsatser. Med nuvarande lagstiftning är barnet endast medföljande utan eget biståndsbeslut. Förändringen innebär ett ändrat arbetssätt för nämndens skyddade boende Kriscentrum, då det kommer att kräva genomförandeplan och journalföring även för barnet. De ökade kraven kan leda till att fler

resurser behöver tas i anspråk. De ökade kvalitetskraven kan även innebära ökade kostnader för placering socialtjänst, utifrån nya handläggningskrav.

När det finns samtycke från båda vårdnadshavarna ska barnet placeras med stöd av socialtjänstlagen. Saknas samtycke från den vårdnadshavare som barnet inte placeras tillsammans med, ska socialnämnden, efter ansökan hos förvaltningsrätten, kunna placera barnet i ett skyddat boende med stöd av den nya lagen. En sådan placering ska även kunna göras omedelbart av socialnämnden och underställas förvaltningsrätten.

Förvaltningen bedömer att förslagen, om lagrådsremissen (S2022/03649) blir lag den 1 juli 2023, kommer att kräva en ökning av resurser inom socialtjänstens barn och unga.

I januari 2023 lämnades slutbetänkandet från utredningen *En uppväxt fri från våld* till regeringen. Utredningen har haft i uppdrag att ta fram en nationell strategi för att förebygga och bekämpa våld mot barn. Den föreslagna nationella strategin har fem långsiktiga mål som anger inriktningen. De handlar om att våld mot barn ska förebyggas, barns våldsutsatthet ska upptäckas, barn ska få det skydd och stöd samt den behandling de har rätt, barns rättigheter i brottmålsprocessen ska tillgodoses samt kunskaps- och metodutvecklingen ska stärkas. Exakt vad detta kan komma att innebära för socialtjänsten behöver undersökas och analyseras närmare under 2023.

Stadens chefer och medarbetare som i sitt dagliga arbete möter barn och unga som växer upp i en hederskontext behöver ha goda kunskaper om hedersrelaterat våld och förtryck. Den 1 juli 2020 trädde en ny lag om utreseförbud i kraft och socialförvaltningen tog fram en rutin. Hur det förhåller sig med användningen i staden skulle behöva undersökas närmare. Samverkan kring hedersutsatta behöver stärkas mellan socialtjänst, förskola, skola, fritid, andra berörda myndigheter och civilsamhället för att öka upptäcktsgraden och vidta åtgärder på tidigt stadium för att förebygga hot och våld eller bortförande.

Skydd och stöd till unga som utsätts för våld i nära relation

Det finns ett behov av att stärka samverkan mellan socialnämnden, utbildningsnämnden och civilsamhället för att skolan och socialtjänsten ska bli bättre på att tidigt upptäcka, motverka och förhindra hedersrelaterat våld och förtryck, bland annat med fokus på utreseförbud enligt lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga, LVU. Med större upptäckt kan socialtjänsten bli bättre på att agera och vidta akuta och långsiktiga åtgärder. Även det förebyggande arbetet mot våld i ungas parrelationer behöver intensifieras i staden och fokusera på både våldsutsatta och våldsutövare. Det finns en kunskapslucka när det gäller unga våldsutövare och hur socialtjänstens olika verksamheter kan ta sig an dem och ge dem adekvat stöd i att ändra sitt beteende.

2.6 Strategi och utveckling

Prioriteringar strategi och utveckling 2024-2026

- I linje med förslag till ny socialtjänstlag behöver socialnämnden fortsätta att stärka arbetet med tidig upptäckt och tidiga insatser, en mer kunskapsbaserad och likställd socialtjänst. Behov finns av att utreda om eventuellt nya insatser ska finnas centralt eller lokalt, hur verksamheterna ska följas upp för att säkerställa att enskilda erbjuds

en verksamhet med kvalitet och att verksamheten följer avtal är ett utvecklingsområde.

- I nära samverkan med Region Stockholm och stadsdelsnämnderna strategiskt utveckla och följa upp arbetet med god och nära vård. En långsiktig utveckling behöver ske inom ett antal olika områden såsom digitalisering, förändrade arbetssätt och kompetensutveckling av vårdens och omsorgens medarbetare.
- Samverkan och samordnade insatser behöver stärkas i samverkan med Region Stockholm och länets kommuner för att säkerställa placerade barns och ungas rätt till bästa möjliga hälsa.
- Utredda möjligheterna för en centraliserad placeringsfunktion för inköp av boendeplatser för individuella avtal inom LSS, som ett led i att säkerställa staden som enad avtalspart samt för att kunna säkra kvaliteten i beslutade insatser oavsett regiform.
- Arbeta för att stadens socialtjänst ska bli mer effektiv genom digitalisering och innovation och vara pådrivande i frågan om modernisering av stadens sociala system.
- Ta fram en digitaliseringsstrategi för att långsiktigt säkerställa den digitala delaktigheten för invånare som är i behov av socialtjänstens insatser.
- Kompetenshöjande aktiviteter för att öka förståelsen av korrekt registrerad information i verksamhetssystem inom alla medarbetarkategorier och alla verksamhetsområden.
- Prioritera arbetet med beslutsstöd kopplat till socialtjänstdata för att optimera åtkomst till statistik och rapporter.
- Fortsätta skapa goda förutsättningar för en hållbar kompetensförsörjning med särskilt fokus på ledarskap, hälsa, medarbetarnas kompetens samt vidareutveckla de digitala stöd och sociala system som finns i staden.
- Skapa en förvaltande och hållbar struktur för det våldsförebyggande arbetet på olika barn- och ungdomsarenor.
- Samverkan med bland annat Polismyndigheten, Kriminalvården, Frivården och hälso- och sjukvården är för att Stockholms stad ska kunna uppnå resultat och vända utvecklingen på den pågående våldsvågen.
- Implementera nytt program för arbete med alkohol, narkotika, dopning, tobak och spel om pengar, ANDTS-program, 2023–2026.
- Tillsammans med regionen utveckla stödet till enskilda och anhöriga som har blivit utsatta för brott.
- Utveckla arbetet mot välfärdsbrott med avtalsuppföljning av leverantörer för att motverka att oseriösa aktörer får fäste i verksamheten, bland annat genom att höja den ekonomiska kompetensen hos medarbetare för att kunna upptäcka eventuella tecken på fusk och oegentligheter.
- Utveckla arbetet med civil beredskap och implementera i det ordinarie arbetet för att kunna upprätthålla och förvalta över tid. I samverkan med Region Stockholm, stadsdelsnämnderna och övriga aktörer i regionen stärka krisberedskapen för att säkerställa att alla nämndens verksamheter och socialtjänsten är väl förberedda inför olika typer av kriser.

Hållbar socialtjänst – en ny socialtjänstlag

Efter två års beredning och remissförfarande av en ny socialtjänstlag (SOU 2020:47)

förväntas regeringen efter lagrådsremissen överlämna en proposition till riksdagen under 2023. I linje med den nya lagstiftning som föreslås behöver socialnämnden fortsätta att stärka arbetet med tidiga insatser, en mer kunskapsbaserad och likställd socialtjänst. Utredningens större förslag handlar om förebyggande och lätt tillgänglig socialtjänst, kunskapsbaserad socialtjänst och möjligheten att tillhandahålla fler insatser utan föregående behovsprövning. Fler insatser utan föregående behovsprövning till både vuxna och barn som fyllt 15 år oberoende av vårdnadshavarens samtycke kommer, åtminstone under en längre övergångsperiod medföra ökade kostnader för socialtjänsten.

Staden bör initiera ett arbete inom något för socialtjänsten angeläget område och utifrån det räkna på vilka ekonomiska konsekvenser förslagen kan komma att innebära. Arbetet förutsätter också att staden följer Sveriges kommuner och regioners, SKR:s arbete och samverkan med StorStockholm. I samband med att staden utreder och tar ställning till nya arbetsätt och insatser utifrån en ny socialtjänstlag är det även av stor vikt att i ett tidigt skede integrera både barnkonsekvensanalyser och analys av ekonomiska konsekvenser i arbetet.

Förslag till ny socialtjänstlagen kommer att ställa krav på utredningsresurser och utvecklingsarbete för både socialnämnden och stadsdelsnämnderna. Insatser kan komma behöva tas bort och/eller byta riktning och behov finns av att utreda om eventuellt nya insatser ska finnas centralt eller lokalt, samt hur verksamheterna ska följas upp för att säkerställa att enskilda erbjuds en verksamhet med kvalitet. En utmaning är också att lyckas identifiera individer i behov av stöd och insatser i ett tidigt skede, det vill säga både tidig upptäckt och tidiga insatser.

Utvecklingen av en god och nära vård i syfte att ge en samordnad vård och omsorg som stärker hälsa och förebygger fysisk och psykisk ohälsa

Omställningen till en god och nära vård kommer vara en strategiskt viktig fråga för både socialnämnden, äldrenämnden, utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna, de kommande åren eftersom omställningen inrymmer det mesta som har med kommunens samverkan med regionen att göra samt den kommunala hälso- och sjukvården. I handlingsplanen för god och nära vård, som tas fram under 2023, är samverkan med primärvård, specialistpsykiatri, beroendevård samt med barn- och ungdomspsykiatri i särskilt fokus för socialtjänsten.

Socialnämnden och staden behöver strategiskt utveckla och följa upp arbetet utifrån kommande handlingsplan och målbild kring god och nära vård. Arbetet förutsätter en nära och långsiktig samverkan mellan Region Stockholm och länets övriga kommuner. Allt fler personer inom LSS och socialpsykiatri i staden blir äldre och åldersrelaterade sjukdomar samt ökad psykiatrisk samsjuklighet hos målgruppen bidrar till ett ökat behov av hälso- och sjukvårdsåtgärder. LSS-hälsan är ett exempel på en verksamhet som påverkas direkt av omställningen. En långsiktig utveckling behöver ske inom ett antal olika områden såsom digitalisering, förändrade arbetsätt och kompetensutveckling av vårdens och omsorgens medarbetare vilket kräver såväl personalresurser som ekonomiska resurser.

I enlighet med den nya huvudöverenskommelsen (HÖK) kring samverkan inom hälsa, vård och omsorg, ska en länsövergripande samrådsgrupp för samverkan om barns och ungas hälsa etableras. Den ska ersätta den nuvarande BUS-samverkan (barn i behov av särskilt stöd). Inriktning, avgränsning och prioriterade områden ska bestämmas under 2023. Arbetet fortgår i

stadens socialtjänst med att implementera överenskommelsen mellan Stockholms läns kommuner och Region Stockholm om samverkan kring hälso-, sjuk- och tandvård för barn och unga som vårdas utanför det egna hemmet. Socialnämndens och stadsdelsnämndernas arbete med detta liksom samverkan med Region Stockholm kring placerade barn och unga, behöver fortsätta kommande år för att säkerställa placerade barns och ungas rätt till bästa möjliga hälsa.

Att samverkan och samordnade insatser inte kommer till stånd i den utsträckning som kommunerna anser behövs, leder till att kostnaderna för stöd och hjälp till dessa barn och unga belastar socialtjänstens budget i större utsträckning än vad den annars hade gjort. Dessutom får de berörda barnen och ungdomarna inte den medicinska hjälp som de kan vara i behov av, eftersom socialtjänsten inte kan ge vare sig medicinsk eller psykologisk vård och behandling.

Medborgardialog

Socialnämnden behöver fortsätta arbetet med att utveckla det behovsdrivna förbättringsarbetet utifrån stockholmarnas fokus. På en system- och verksamhetsnivå kan det innebära att brukar- och intresseorganisationer deltar i referensgrupper tillsammans med nämndens tjänstepersoner. Nämndens råd för funktionshinderfrågor bör komma in tidigare i processer för att stötta i att identifiera utvecklingsområden och utvecklar arbetssätt i enlighet med Stockholms stads program för delaktighet och tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning. Det kan också innebära att använda brukarstyrda brukarrevisioner för att fånga behov och utvecklingsområden på gruppnivå. För att underlätta för individens delaktighet i mötet med stadens socialtjänst kan socialnämnden främja användandet av metoden delat beslutsfattande.

Trygghet

Brottsförebyggande och trygghetsskapande insatser

Socialnämnden och stadsdelsnämndernas arbete inom socialtjänsten har en central roll i det brottsförebyggande arbetet, i samverkan med övriga aktörer. Även om antal skjutningar i polisregion Stockholm har minskat de senaste två åren och utsattheten för brott är relativt oförändrad kvarstår allvarliga problem med gängkriminalitet, dödligt våld och rekrytering av barn och unga till kriminella miljöer. Det grövre våldet och skjutningarna skapar otrygghet i hela samhället och arbetet med dessa frågor behöver vara fortsatt prioriterat under de kommande åren.

En rad åtgärder kan vidtas för att förebygga att barn och unga dras in i kriminalitet eller att hjälpa dem som inlett en kriminell karriär att lämna den. Arbetet pågår med att revidera stadens strategi för att minska risken för att barn, unga och unga vuxna dras in i kriminalitet. En kommande viktig åtgärd för att kunna erbjuda adekvata insatser till barn med normbrytande beteende är medverkan i Socialstyrelsens nationella samverkansarbete *Stöd för implementering av kunskapsstödet "Insatser för att motverka fortsatt normbrytande beteende och återfall i brott"*, med rekommendationer för socialtjänstens arbete med barn 6-17 år.

Utbildningsnämnden ska i samarbete med socialnämnden, kulturnämnden och stadsdelsnämnderna utveckla arbetet med mentorer i våldsprevention (MVP), Agera

tillsammans (AT), våldsprevention i förskolan och En fritid fri från våld på stadens fritidsgårdar. För att kunna expandera i staden och upprätthålla god kvalitet över tid, samt långsiktigt tillgodose det kompetens- och utbildningsbehov som staden har, behövs ökad resurstillsättning så att staden kan skapa en förvaltande och hållbar struktur för det våldsförebyggande arbetet på olika barn- och ungdomsarenor. Den som utsatts för brott och dennes närstående ska få stöd och hjälp. Insatser som ger stöd till enskilda och anhöriga som har blivit utsatta för brott behöver fortsätta att utvecklas i samverkan med regionen.

Socialtjänstens riktade arbete mot kriminalitet innefattar idag bland annat Avhopparverksamhet, Sociala insatsgrupper, och samverkansprojektet Trefas. I utkastet till lagrådsremiss (S2022/03649) kopplat till utredningen *Ett fönster av möjligheter* (SOU 2017:112) konstateras att skyddat boende även kan vara en relevant insats för avhoppare från kriminella miljöer. I lagrådsremissen föreslås att skyddat boende ska regleras i socialtjänstlagen som en boendeinsats till den som behöver stöd och skydd till följd av hot, våld eller andra övergrepp. Om förslaget blir lag kommer socialtjänsten att ha ett uttalat uppdrag att stå för skyddat boende för alla som är hotade, inkluderat personer som lever i kriminalitet och deras familjer. Sammantaget innebär detta att socialtjänstens arbete mot kriminalitet är kostnadsdrivande och kommer att kräva nya arbetssätt.

Samverkan polis och kriminalvård

Allt fler stadsdelsnämnder har numera både sociala insatsgrupper och arbetar inom ramen för metoden Trefas där stadsdelsnämnden, polis och kriminalvård gemensamt arbetar med konkreta åtgärder gentemot enskilda individer. Syftet är att arbeta med stöd till individer som vill lämna kriminella grupperingar eller befinner sig i en situation där de riskerar att skjutas eller skjutas. Det finns behov av att tydliggöra arbetet för de som vill lämna en kriminell livsstil.

Socialnämnden ser ett behov av en nära och god samverkan med Polismyndigheten för att staden ska kunna uppnå resultat och vända utvecklingen på den pågående våldsvågen. Samtliga stadsdelsnämnder arbetar aktivt med samlokalisering av socialsekreterare i stadens lokala polisområden och många har funnit konkreta former för denna samverkan. Fler stadsdelsnämnder har samlokaliserat socialsekreterare jämfört med förra året, även om arbetet har kommit olika långt.

Det finns även ett behov av kompetensutveckling och kring att föra olika slags samtal om brott inom socialtjänsten med både barn, unga och unga vuxna. Samverkan med Kriminalvården och Frivården är aktuellt vad gäller inslussning och planering av insatser för klienter som ska slussas in i samhället efter ett fängelsestraff. Detta medför sammantaget ökade kostnader inom socialtjänsten för fler medarbetare och för insatser till den enskilde.

Stadens avhopparverksamhet har från starten haft ett stigande klientantal. 2016 var tre personer aktuella inom verksamheten, under 2022 har avhopparverksamhet haft 46 ärenden pågående för insatser. Fortsätter trenden i samma riktning krävs fortsatta resurser för verksamheten.

Socialnämnden ser behov av att stärka samverkan mellan staden, Kriminalvården och hälso- och sjukvården för att minska återfall i kriminalitet. Det är vanligt med psykisk ohälsa och

substansbruk hos personer som vårdas inom Kriminalvården och det stöd som den enskilde har från hälso- och sjukvården och socialtjänsten behöver vara tillgängligt och samordnat i direkt anslutning till frigivning. De klienter som kan vara aktuella för kontraktsvård eller vårdvistelse ska genomgå behandling för det problem som ligger bakom kriminaliteten. Det kan vara missbruk eller beroende av narkotika och/eller alkohol, våldsamhet, spelberoende eller hjälp att bryta kriminella tankar och handlingar. Detta förutsätter en fungerande samverkan mellan staden, Kriminalvården och hälso- och sjukvården.

Fokus har på senare år alltmer kommit att hamna på narkotika kopplat till det brottsförebyggande och trygghetsskapande arbetet, men hela kedjan från att förebygga problem kopplat till alkohol, narkotika, dopning, tobak eller spel om pengar missbruk, till att behandla skadliga effekter av missbruk och beroende är lika viktig. Staden behöver därför fortsätta att lyfta folkhälsoaspekter av ett minskat bruk av alkohol, narkotika, dopning, tobak och spel om pengar genom arbete med tidiga och främjande insatser. Arbetet med implementering av kommande nytt ANDTS-program 2023–2026 utgör en viktig del i detta och kan behöva ett uttalat uppdrag i budgeten framöver för berörda nämnder och bolag.

Ny lag om brottsförebyggande arbete

Regeringen överlämnade i december 2022 en proposition (2022/23:43) till riksdagen som föreslår att kommunernas ansvar för brottsförebyggande arbete regleras i lag. Enligt den nya lagen ska kommunerna ta fram en lägesbild över brottsligheten och utifrån denna ta ställning till behovet av åtgärder och besluta om en åtgärdsplan. Kommunerna ska också ta visst ansvar för samordningen av det lokala brottsförebyggande arbetet och inrätta en samordningsfunktion. Den nya lagen föreslås träda i kraft den 1 juli 2023 och kommer ställa krav på utredningsresurser och utvecklingsarbete för stadens nämnder och bolag.

Bostäder som alla har råd att bo i

Mot bakgrund av det strategiska inköpsarbetet som genomförs för LSS-boende görs bedömningen att staden bör utreda möjligheterna för en centraliserad placeringsfunktion för inköp av boendeplatser för individuella avtal. Detta som ett led i att säkerställa staden som enad avtalspart samt för att kunna säkra kvaliteten i beslutade insatser oavsett regiform. Socialnämnden fortsätter arbeta för att öka nybyggnationen för boenden med särskild service och stödboenden i samverkan med övriga nämnder och bolag.

Innovation och digitalisering

Socialnämnden ska arbeta för att stadens socialtjänst ska bli mer effektiv genom digitalisering och innovation och vara pådrivande i frågan om modernisering av stadens sociala system. Genom ny och förbättrad funktionalitet i verksamhetssystemen ska socialnämnden möjliggöra en bättre och effektivare arbetsmiljö för stadens medarbetare samt öka självservice för medborgare genom e-tjänster.

Utveckling inom stadens sociala system och annan digital teknik riktad mot socialtjänst bör ske i samarbete mellan socialnämnden och äldrenämnden. Många gånger är målgruppen densamma, alternativt täcker den digitala lösningen behov hos olika målgrupper inom socialtjänsten, vilket innebär att satsningar kan samordnas och öka nyttan för fler.

Socialnämnden gör bedömningen att en digitaliseringsstrategi behöver tas fram för att

långsiktigt säkerställa den digitala delaktigheten för invånare som är i behov av socialtjänstens insatser. Strategin ska ha fokus på digital inkludering och trygghetsskapande teknik utifrån stadsdelsnämndernas och enskildas behov.

Vidare behöver stadens och socialnämndens arbete inom välfärdsteknik och systemutveckling öka, då detta kan ge en effektivare välfärd men också möjliggör ökad självständighet på individnivå. Genom strukturerade satsningar med tydligt implementeringsansvar i verksamheten kan staden både öka takten gällande övergången till mer digitaliserade arbetssätt och öka kvaliteten på registrerad data, vilket möjliggör effektivare uppföljning och verksamhetsutveckling.

Socialnämnden har en gemensam verksamhetsnära organisation av sociala system tillsammans med äldrenämnden där fortsatt utveckling kommer att drivas, där det säkerställs kompetens inom systemförvaltning, leverantörsstyrning och kravställningsarbete samt it- och informationssäkerhet. Den it-nära förvaltningsorganisationen för sociala system inom stadsledningskontoret, behöver säkerställa motsvarande kompetens ur ett tekniskt perspektiv för att vara en kompetent och stark beställare gentemot leverantörer. Det kan under planperioden innebära ökade kostnader för utveckling och drift av nya system och nya e-tjänster som inte ryms inom nuvarande budgetram samt kostnader för ökat behov av personella resurser.

Stadsdelsnämnderna är av största vikt i utvecklingen av sociala system. De behöver resurser för att möjliggöra aktivt arbete med att identifiera och fånga verksamhetens behov, bereda och förankra dessa behov i olika forum samt föra dessa vidare till den verksamhetsnära förvaltningsorganisationen. Detta för att säkerställa att det är prioriterade behov som är identifierade och går till utveckling. Representation från stadsdelsnämnderna är också viktigt i utvecklingsprocessen och införandet, för att säkerställa att de nyutvecklade funktionerna används korrekt och att efterfrågade effekter uppnås. Det är en del i att sträva mot gemensamma arbetsprocesser där det är möjligt och på så sätt hålla den digitala utvecklingen kostnadseffektiv och användbar för fler.

Under de kommande åren kommer utvecklingen av sociala system drivas enligt framtagen livscykelplan i syfte att säkerställa korrekta satsningar mot målet effektiv socialtjänst och digital huvudakt. I takt med utvecklingen av sociala system, kommer arbete med att avveckla vissa av nämndens lokala system möjliggöras, då efterfrågad funktionalitet kommer finnas i sociala system. Vidare kommer händelser i samhället ställa krav på utveckling som exempelvis ny lagstiftning i form av den nya socialtjänstlagen (SOU 2020:47).

Några av stadens utförarverktyg inom sociala system är standardprodukter där avtalen löper ut 2026. Därmed är ett upphandlingsprojekt under uppstart, där äldrenämnden och socialnämnden driver arbetet tillsammans. Inom ramen för det omhändertas även några av de egenutvecklade systemen inom sociala system i syfte att säkerställa framtida systembehov och utveckla system som underlättar arbetsprocesser och gynnar stadens medborgare. Detta för att få en mer sammanhållen digital miljö, då olika system i vissa fall används för samma ändamål.

Digitalisering och innovation kräver samverkan mellan olika kompetenser för att lyckas. Det

innebär att samarbete mellan olika professioner och kompetenser behöver öka. Vidare behöver också den generella kompetensen gällande digitaliseringens möjligheter och svårigheter öka inom socialtjänsten. Genom nära samarbete mellan Stockholms stads förvaltningsorganisation för sociala system och specialistkompetens inom socialtjänst, representanter från stadsnämnder, specialistkompetens inom stadsledningskontoret, samt leverantörer kan ökad förståelse byggas vilket i förlängningen kommer gynna staden. Genom att fler förstår omfattning, behov av förändringsledning för att säkerställa implementering av nya arbetssätt, vikten av informationssäkerhetsfrågor men också både möjligheter och svårigheter som digitaliseringen innebär, kan träffsäkerheten i utvecklingen öka. Verksamhetsdata är en förutsättning för digital utveckling, vilket behöver vara en grundkompetens hos alla. Utan verksamhetsdata av god kvalitet kan staden inte gå mot mer avancerad digital utveckling och inte heller utveckla effektiv uppföljning. För att uppnå god kvalitet av information genom korrekt registrering i våra system, behövs resurser för att driva kompetenshöjande aktiviteter på området samt ett tydligt ägarskap inom alla verksamheter, så att frågan värderas högt och är tydligt prioriterad. Åtkomst till statistik och rapporter är viktigt ur fler perspektiv och arbete med beslutsstöd kopplat till socialtjänstdata behöver prioriteras. För att driva den utvecklingen och kontinuerligt arbeta med frågan krävs specialistkompetens som idag saknas.

Attraktiv arbetsgivare, en hållbar kompetensförsörjning med särskilt fokus på ledarskap, hälsa, medarbetarnas kompetens

Personalförsörjningen inom socialtjänsten är en angelägen fråga för en socialtjänst av god kvalitet, där arbetsmiljön spelar en avgörande roll för en samlad kompetens och stabilitet. Hög arbetsbelastning, avsaknad av tillräckligt administrativt stöd, utsatthet för hot, våld och otillåten påverkan utgör stora utmaningar för socialtjänsten.

Socialnämnden har påbörjat arbetet med att revidera handlingsplanen för en förbättrad arbetssituation för socialsekreterare och biståndshandläggare. En viktig pusselbit i detta arbete är att fortsätta det digitaliserings- och innovationsarbete som pågår, staden kan bli mer effektiv, frigöra tid för socialt arbete, bibehålla medarbetare och öka sin attraktionskraft som arbetsgivare. Samtidigt ställer ökad digitalisering större krav på kompetens hos användarna vilket måste beaktas för att inte leda till ännu högre arbetsbelastning och stress.

Spridningen av desinformationskampanjen som riktar hot mot socialtjänsten har ökat vilket riskerar att skada förtroendet för socialtjänsten och dess medarbetare. Socialnämnden behöver se över form och innehåll i det utbildningspaket som erbjuds medarbetare i staden så att det är anpassade efter stadsdelsnämndernas behov både för nyanställda, erfarna och chefer. Arbetet med att förebygga otillåten påverkan samt hot och våld mot anställda är ett av fem fokusområden i stadens säkerhetsprogram.

Utvecklingen gör att nämnden ser en risk för en ökad hotbild för medarbetare som arbetar med unga och unga vuxna kriminella. Oron består bland annat av att våldet ska riktas mot professionen då de till exempel stör marknaden för droghandel. Det gäller såväl den uppsökande verksamheten som verksamheter som utför hembesök, exempelvis socialjouren och särskild kvalificerad kontaktperson (SKKP). På sikt riskerar även nämnden att tappa medarbetare. Redan nu finns signaler på svårigheter att rekrytera till dessa typer av

verksamheter.

Inom socialtjänsten pågår ett ständigt arbete med att bygga tillit och förtroende med de individer och familjer som söker socialtjänstens stöd samt med nätverk och övriga aktörer i samhället. Det kan finnas anledning att se över om staden samlat kan arbeta ytterligare för att stärka förtroendet för socialtjänstens verksamhet. De individer som själva eller vars barn är aktuella för insatser från individ- och familjeomsorgen möter ofta staden inom andra verksamheter. Genom ett strategiskt arbete och nära samverkan skulle fler av stadens representanter kunna bidra till förtroende för socialtjänsten och till villigheten att ta emot socialtjänstens insatser. Utan relationsskapande riskerar tilliten att försämrats ytterligare. Följden blir att insatser inte kan ges i tid och mer ingripande insatser blir aktuella senare.

Kunskapsbaserad socialtjänst

Socialnämnden gör bedömningen att utvecklingen behöver gå mot en mer kunskapsbaserad socialtjänst baserad på evidens och beprövad erfarenhet, där stadens socialtjänst får stöd att utveckla sin verksamhet baserad på kunskap om metoder och arbetssätt som ger bäst effekt och resultat. Några förutsättningar för detta är att kunskapen om uppföljning och analys stärks samt att socialnämnden samordnar och löpande erbjuder utbildningar över staden inom socialtjänstens samtliga verksamhetsområden. Detta kan i sin tur bidra till att nämnden i större utsträckning kan mäta samband, försöka förklara orsaker till händelser och därigenom få mer kunskap om effektiva metoder och arbetssätt samt möjliggöra framtagandet av lämpliga handlingsplaner för utvecklingsarbete. Ett sådant utvecklingsarbete är långsiktigt och staden är beroende av samverkan med forskare/lärosäten, SKR och Socialstyrelsen.

Upphandling, avtalsuppföljning och stärkt stöd vid inköp

Socialnämnden följer stadens miljöprogram, riktlinjer för upphandling och inköp samt driver ett aktivt miljö- och klimatarbete med miljösamordnare och lokala miljöombud. Genom att arbeta utifrån strategin för god, hälsosam och klimatsmart mat och miljömärkta och ekologiska varor prioriteras dessa val i så stor utsträckning som möjligt. Utsläppet av växthusgaser ska minskas genom aktiva val av livsmedel.

Socialnämnden ska enbart ha miljöklassade fordon och antalet eldrivna ökar stadigt. Det finns ett stadsövergripande mål att bygga ut antalet laddplatser, där inte minst miljö- och hälsoskyddsnämnden, de kommunala bostadsbolagen och Stockholm Parkering har uppsatta mål för att uppnå efterfrågan. LSS-hälsan är ett exempel på en verksamhet som har behov av transportmedel för att utföra sitt arbete på ett effektivt sätt och där ser socialnämnden ett behov av utökad tillgång på elbilar och laddplatser.

För att möjliggöra civilsamhällets viktiga kompletterande stöd till socialtjänstens målgrupper behöver socialnämnden i sin tur ge goda förutsättningar för de föreningar som söker bidrag. För att säkerställa att de ideella aktörerna ges goda och stabila förutsättningar att verka i Stockholms stad ska socialnämnden utveckla arbetssätt och följa upp kvaliteten i de insatser som ges av föreningarna. Ett område som nämnden vill utveckla under de kommande åren är att öka digitaliseringen av föreningsstödet. Nämnden har som målsättning att på några års sikt ha inskaffat ett nytt verksamhetssystem där ansökningar om föreningsbidrag kan göras digitalt. Det är också viktigt att säkerställa att de ideella aktörernas kompletterande stöd

tillsammans med stadens verksamheter möter de utmaningar och målgrupper som finns nu och framåt. Nämnden ska fortsätta att följa upp kvaliteten i verksamheter som beviljats bidrag. Detta gör nämnden genom granskning av uppgifter från föreningarna via ansökan, redovisning, regelbundna verksamhetsbesök, övrig dialog med föreningen och andra uppgifter.

Nämnden behöver utveckla ett användarvänligt stöd för att kunna bedriva ett självständigt inköpsarbete. Detta kräver att nämnden höjer kompetensen kring inköp och upphandling inom berörda enheter för att kunna genomföra säkra och konkurrenskraftiga upphandlingar utifrån stadens program för inköp och upphandling. Nämnden behöver arbeta mer strategiskt med inköpsfrågor, motverka välfärdsbrott inom inköp, upphandling och avtalsuppföljning och bidra till de mål som finns kring inköp och Agenda 2030.

Motverka välfärdsbrott och organiserad brottslighet

Nämnden ser ett fortsatt behov att fokusera på och utveckla arbetet mot välfärdsbrott med avtalsuppföljning av leverantörer samt stöd till föreningar, främst för att motverka att oseriösa aktörer får fäste i verksamheten. Arbetet ställer högre krav på att ekonomisk kompetens finns hos medarbetare, detta för att kunna upptäcka eventuella tecken på fusk och oegentligheter. Metodstöd finns framtaget men behöver utvecklas allt eftersom nämnden får mer erfarenhet av arbetet. En utvecklad samverkan med andra kommuner, tillsynsorgan samt myndigheter är viktig för att arbetet ska bli så effektivt som möjligt. En utmaning för att nå framgång i detta arbete är också att stadsdelsnämnderna har resurser samt kompetens att göra sin del i uppföljningarna.

Arbetet med att stötta stadsdelsnämnderna i deras arbete med att motverka felaktiga utbetalningar inom den personliga assistansen behöver fullföljas och utvecklas eftersom den personliga assistansen räknas till riskbranscherna för ekonomisk brottslighet.

Civil beredskap

Krisberedskap och civilt försvar är områden där arbetet intensifierats på både statlig, regional och kommunal nivå under 2022 i och med Rysslands invasion av Ukraina. Den 1 oktober 2022 trädde en myndighetsreform för civilt försvar och krisberedskap i kraft som syftar till att stärka landets motståndskraft under fredstida krissituationer, höjd beredskap och ytterst krig. Socialstyrelsen är sektorsansvarig myndighet för vård, hälsa och omsorg.

Den ökade takten i arbetet på nationell och regional nivå kommer att påverka socialnämndens arbete med civil beredskap och säkerhetsfrågor. Nämnden har flera verksamheter som är en del av stadens beredskap. Nämnden ser ett behov av att fortsätta arbetet med att stärka krisberedskapen under den kommande perioden för att säkerställa att alla nämndens verksamheter är väl förberedda inför olika typer av kriser och händelser både för att kunna upprätthålla ordinarie verksamhet under störning men även vid behov utöka verksamheter vid exempelvis en större evakuering, ett utökat flyktingmottagande eller större händelser i staden som innebär ett behov av ett utökat krisstöd. Grunden för arbetet med beredskap är ett strukturerat arbete med risk- och sårbarhetsanalyser. Utifrån vad som framkommit i nämndens arbete med risk- och sårbarhetsanalyser kommer nämndens verksamheter behöva ingå i en stadsövergripande planering rörande till exempel reservkraft och nödvatten.

Socialnämndens samordnande och övergripande uppdrag bidrar till att utveckla en sammanhållen beredskap för fredstida kriser och civilt försvar både inom nämnden, tillsammans med stadsdelsnämnderna och inom ramen för en stadsövergripande samverkan. Även samverkan med Region Stockholm och andra aktörer på regional nivå kommer att vara viktiga delar i arbetet med civil beredskap.

Utmaningar de kommande åren är att säkerställa att arbetet med civil beredskap implementeras i det ordinarie arbetet för att kunna upprätthållas och förvaltas över tid.

2.7 Ledning och administration

Arbetsmiljö och hälsa

Arbetsgivaren ansvarar för arbetsmiljön och ska se till att arbetsmiljöarbetet ingår naturligt i verksamheten. Det mesta som görs i verksamheterna har betydelse för arbetsmiljön. Nämnden ska därför fortsätta att prioritera arbetet med det systematiska arbetsmiljöarbetet för att förebygga allt från fysiska besvär till besvär orsakade av sociala eller organisatoriska faktorer i verksamheten. Ledarskapet ska främja delaktighet och skapa förutsättningar till att arbeta i en hälsosam miljö. Nämnden fortsätter även att prioritera arbete med att sänka sjukfrånvaron och samtidigt utgå från det som är bra på arbetsplatsen och identifiera friskfaktorer som förbättrar hälsan.

Ledarskapsmodell

Nämnden kommer tillsammans med alla chefer fortsätta utveckla ledarskapet utifrån det transformerande och positivt transaktionella ledarskapet, eller Full Range leadership-modellen. Det innebär att alla chefer skapar goda relationer och ger förutsättningar för sina medarbetare att vara handlingskraftiga genom att stödja deras inre motivation, effektivitet och engagemang. Modellen är viktig för att både behålla och attrahera nya medarbetare och för att skapa en attraktiv arbetsplats där medarbetare trivs och utvecklas.

Kompetensförsörjning

Socialnämnden erbjuder medarbetare olika utbildningsinsatser, nätverk och forum. Att arbeta strukturerat med medarbetarsamtal och individuella utvecklingsplaner är en förutsättning för att kvalitetssäkra kompetens och utveckling. Nämndens övergripande introduktion för nyanställda som varit pausad under pandemin kommer återupptas och utvecklas så att den motsvarar förväntningar från nyanställda och kompletterar de två webbaserade utbildningar som erbjuds nämndens nyanställda.

Som kompetenshöjande aktiviteter som bidrar till verksamhetsutvecklingen används till exempel handledning för medarbetare, metodutveckling och mentorskap. Behov av kompetenshöjande insatser finns bland annat i motiverande samtal (MI), våldsbejakande extremism, våld i nära relationer, familjerätt, barnperspektiv/barnrättsperspektiv, informationssäkerhet, att leda förändring i komplexa system och digitalisering samt i förändringsledning.

Därutöver kommer kompetenshöjande insatser att behövas inom ramen för nämndens arbete med civil beredskap.

Övriga arbetsgivarfrågor

Våld och hot i arbetsmiljön har ökat i nämndens verksamheter och det finns en viss oro för hur detta kan komma att påverka chefer och medarbetare och framtida rekrytering inom socialtjänstens områden.

Förändringarna i Lagen om anställningsskydd (LAS) som trädde i kraft den 1 oktober 2022 har medfört högre krav på bemanningsplanering och en ökad administration som kräver personella resurser. Det är angeläget att hitta lösningar på hur nämnden kan underlätta för verksamheterna, t ex genom att inrätta någon form av så kallad personalpool med månadsavlönade medarbetare som bidrar till att antalet behovsanställda timavlönade minskar. Trygga heltidsanställningar, rimliga arbetsscheman och en ökad grundbemanning är nödvändiga för att kunna erbjuda hög kvalitet i stadens välfärdsverksamheter. En bra arbetsmiljö ska säkras i god samverkan med fackliga organisationer.

Stadens ramverk som möjliggör delvis arbete hemifrån kommer vara viktig för att fortsätta vara en attraktiv arbetsgivare. Ramverket ställer dock krav på andra arbetssätt och ett annat medarbetarskap och ledarskap. Formerna för detta måste fortsätta att utvecklas.

2.8 Stöd till utomstående organisationer

Revidering av nämndens riktlinjer för bidrag till ideella föreningar

Nämnden ser ett behov av att revidera nämndens riktlinjer för bidrag till ideella föreningar för att förändra nuvarande årsplan för ansökningar om tidsbegränsat bidrag och sammanträden i organisations- och föreningsutskottet, OFU. Idag har föreningar möjlighet att lämna in ansökningar om tidsbegränsat bidrag vid fyra tillfällen varje år. Nämndens utredningar med förslag till beslut presenteras vid något av årets fyra sammanträden i OFU. När det gäller verksamhetsbidrag, som är den mer långsiktiga bidragsformen, finns ett ansökningstillfälle per år och samtliga ansökningar behandlas på OFU:s sammanträde i december.

SHIS bostäder

I enlighet med kommunfullmäktiges uppdrag till SHIS erhålles årligen ett anslag för verksamheten, dels för den bostadssociala verksamheten, dels för nyanlända. Anslaget administreras av socialnämnden och utgör ersättning för drift och sociala merkostnader, förknippade med det bostadssociala åtagandet och uppdraget gällande nyanlända. Över tid varierande särskilda uppdrag som mottagande av flyktingar från Ukraina finansieras i särskild ordning med full kostnadstäckning och omfattas inte av den årliga anslagsframställan. SHIS använder hela sitt bostadsbestånd flexibelt utifrån över tid varierande behov. Den kapacitet och förmåga till snabb omställning SHIS har, vid förändrade omständigheter i omvärlden, bygger på en viss marginell överkapacitet.

SHIS hemställer inte om någon ramförändring och således inga ytterligare medel inför 2024.

2.9 Övrig verksamhet

3 Sammanfattande ekonomisk analys

3.1 Drift

Socialnämndens underlag till budget för 2024-2026 är baserad på kommunfullmäktiges budget för 2023.

Nämndens ekonomiska förutsättningar under planperioden kommer att påverkas av hur stadens ekonomi utvecklas, med effekter av hög inflation, ökad arbetslöshet och höjda räntor som sannolikt innebär ökade kostnader för försörjningsstöd, löner, lokaler, livsmedel med mera. Planeringsförutsättningarna är osäkra. Under planperioden beräknas nämnden ha kostnadsökningar på cirka 30-40 mnkr per år.

Något som kan komma att påverka kostnader för nämnden och stadens socialtjänst framöver är omställningen till ny socialtjänstlag. Utredningens större förslag handlar om förebyggande och lättillgänglig socialtjänst, övergripande planering och planering av insatser, kunskapsbaserad socialtjänst och möjligheten att tillhandahålla fler insatser utan föregående behovsprövning. Fler insatser utan föregående behovsprövning kommer åtminstone under en längre övergångsperiod medföra ökade kostnader för socialtjänsten. Oavsett vad lagen slutligen kommer att omfatta står det klart att den kommer att ställa stora krav på utredningsresurser och utvecklingsarbete för både socialnämnden och stadsdelsnämnderna.

Den ekonomiska utvecklingen under planperioden kommer fortsatt att påverkas av mottagandet av nyanlända. Det råder stor osäkerhet gällande utvecklingen av kostnaderna för nyanlända under planperioden vilket främst beror på vad som händer i Sverige och omvärlden, utvecklingen av kriget i Ukraina och, förslagen i Mottagandeutredningen. EU-kommissionens förlängning av massflyktsdirektivet innebär att staden fortsatt under planperioden kommer att ha ett behov av boenden för ukrainare som redan är kommunanvisade, samt eventuellt tillhandahålla fler boendeplatser för nytillkomna kommunanvisade flyktingar. Flyktingar som får tidsbegränsat uppehålls- och arbetstillstånd inom EU enligt massflyktsdirektivet ingår inte i Arbetsförmedlingens etableringsprogram vilket bland annat innebär att de inte får tillgång till insatser som svenska för invandrare, SFI, och samhällsorientering. De uppbär heller inte etableringsersättning från försäkringskassan. Mottagandeutredningen (SOU 2022:64) föreslår åtgärder för att fler ska bo på asylboende. Utredningens huvudförslag innebär att kommunerna i ett tidigt skede tar över det huvudsakliga ansvaret för mottagandet av asylsökande. Boende på asylboende skall vara ett villkor för dagersättning och särskilt bidrag, med vissa undantag. Utredningen bedömer att förslagen kommer att leda till att omkring 85 procent av alla asylsökande bor på asylboende. Lagändringen föreslås träda i kraft 1 april 2024 och kommer sannolikt att leda till ett större behov av såväl bostäder som de insatser som Intro Stockholm erbjuder vilket kan leda till ökade kostnader för nämnden.

Allt fler personer inom LSS och socialpsykiatri i staden blir äldre och åldersrelaterade sjukdomar samt ökad psykiatrisk samsjuklighet hos målgruppen bidrar till ett ökat behov av LSS-hälsans hälso- och sjukvårdsåtgärder. Under planperioden kan enheten behöva ökas med

medarbetarresurser, såsom sjuksköterskor, arbetsterapeuter och fysioterapeuter. Den kommande planperioden kan innebära ökade kostnader för LSS-hälsan. Stockholms stad har en hög målsättning för utbyggnad och färdigställande av nya bostäder med särskild service både inom LSS och inom SoL. Under planperioden beräknas cirka 10-15 nya boenden per år att starta vilket innebär ökade kostnader för medarbetare, hjälpmedel och vårdmaterial. Digitalisering och förbättrade digitala verktyg är LSS-hälsans högsta prioritet under kommande treårsperiod. Såväl medarbetarresurser som ekonomiska satsningar krävs inom området digitalisering för hälso- och sjukvård.

Utredningen/budgetuppdraget under 2023 kring övertagandet av hälso- och sjukvårdsansvar på stadens socialpsykiatriska boenden från 1 januari 2024 kommer att påverka nämnden både ur ett ekonomiskt perspektiv och ur ett verksamhetsperspektiv. Utredningen innefattar en kostnadsberäkning och fördelning av resurser från stadsdelsnämnder till socialnämnden för hälso- och sjukvård kommer behöva ske. Personella resurser behöver tillsättas och nuvarande organisation behöver ses över.

Kostnader för verksamhetsanpassningar utifrån förändrade lokalbehov kan öka under planperioden samt ökade kostnader för reparation och underhåll av lokaler då nuvarande boenden är gamla och slitna och ofta drabbas av skadedjur. Det finns också behov av att fortsätta se över tryggheten i socialnämndens boenden som bland annat innebär investering i nya lås/passersystem, trygghetslarm och trygghetskameror. För åren 2019-2022 har nämnden erhållit medel för klimatinvesteringar på totalt 19 mnkr och planerar att söka ytterligare 5 mnkr 2023. Medlen har använts och planeras användas till utbyte av LED-belysning i nämndens verksamhetslokaler. Det kommer att innebära ökade avskrivnings- och räntekostnader med totalt cirka 15 mnkr under planperioden. Alla nämnder och bolag har fortsatt uppdrag att se över sina lokaler och hyresavtal. Socialnämnden kommer att arbeta aktivt med frågan om hur lokalerna används på bästa sätt. En översyn av de administrativa lokalerna har påbörjats, vilket kan leda till bättre och en mer kostnadseffektiv lokalanvändning under planperioden.

Avgift för provisorisk förvaltning och begravning

När dödsbodeläggare initialt saknas är det kommunens skyldighet att provisoriskt förvalta dödsboet. För kostnaderna med anledning av detta har kommunen rätt till ersättning ur boet. Detta gäller även när ingen ombesörjer begravning och skyldigheten att begrava övergår till kommunen. Stockholms stad tar ut en timavgift motsvarande 1 % av prisbasbelopp, vilket för närvarande uppgår till 525 kr för 2023. Nämndens beräkningar för handläggningskostnader per timme hos dödsbosektionen är 793 kr, vilket föranleder ett behov av en översyn över avgiftssystemet vad gäller denna timkostnad.

3.2 Investeringar

Nämnden har för 2023 en investeringsbudget på 2 mnkr för maskiner och inventarier. Bedömningen för planperioden 2024-2026 är ett investeringsbehov på cirka 2 mnkr per år för möbler och inventarier. Nämnden planerar att ansöka om 5 mnkr i klimatinvesteringsmedel 2023 och behovet för 2024 bedöms till cirka 3 mnkr. Se vidare särskild bilaga om klimatinvesteringsbehov under planperioden.

3.3 Verksamhetsprojekt (Driftprojekt)

Nämnden har inga verksamhetsprojekt under planperioden.

4 Lokalförsörjningsplan

4.1 Sammanfattning

Socialnämnden ansvarar för kommunövergripande frågor inom socialtjänstens verksamhetsområden samt verkar som stadsövergripande stöd för stadsdelsnämndernas sociala avdelningar med riktlinjer och metodstöd men även med olika behandlingsverksamheter och boenden för stadens socialt utsatta i behov av stöd. De senare nämnda verksamheterna innehar större delen av nämndens lokalbestånd som förhyrs och då främst av Micasa Fastigheter i Stockholm AB. Utöver boende- och behandlingslokaler förhyr nämnden även en mängd kontorslokaler. Lokalkostnaderna är näst efter kostnader för medarbetare de största.

Nämnden arbetar kontinuerligt med att se över innehav och användning av lokaler. Socialnämnden ska ha yteffektiva lokaler till bästa möjliga kostnad. Det innebär att alla verksamheter har funktionella och rätt mängd lokaler, givet ekonomin på kort och lång sikt. Detta kräver en god planering och samordning under planperioden.

Av planen och bilaga 2 framgår de större planerade lokalförändringarna som nämnden bedöms hantera under åren 2024 till 2026

4.2 Planeringsförutsättningar

Migrationen till Sverige har minskat betydligt under de senaste åren och i takt med minskningen har lokaler för nyanlända och tillfälliga boenden avvecklats för att effektivisera lokalbeståndet. Dock har kriget i Ukraina gjort att avvecklingen i flera delar pausats då det är många ukrainska flyktingar som erbjudits boende i nämndens regi. Nämnden behöver noggrant följa utvecklingen i omvärlden och förslagen i Mottagandeutredningen. I dagsläget råder det stor osäkerhet gällande utvecklingen av kostnaderna inom nyanlända till följd av osäkra planeringsförutsättningar. Detta omfattar både lokaler, blockförhyrningar och lägenheter och sker främst i ett nära samarbete med stadens egna fastighetsbolag och SHIS Bostäder.

Socialnämnden har en lokalgrupp som träffas varannan vecka där gällande och kommande behov för samtliga lokaler i nämndens bestånd ses över gällande hyresnivåer, avtalsfrågor, renoveringsbehov, lokalanpassningar och omstrukturering. I fråga om nämndens basverksamheter är lokalbehoven lättare att på sikt planera för, men samtidigt medför det en känslighet för omvärldsförändringar då delar av verksamheten kan behöva planeras om snabbt utifrån nytillkomna behov.

4.3 Bedömd hyreskostnadsutveckling

Den bedömda hyreskostnaden för innevarande år är 123,2 mnkr men kan snabbt stiga om socialnämnden till exempel behöver etablera nya tillkommande boendeplatser för flyktingar

från Ukraina. Socialnämnden har utifrån detta pausat avvecklingen av platser för tillfälliga boenden.

Världsläget är osäkert vilket påverkar både verksamhet och ekonomi. Med socialnämndens uppdrag gäller det att snabbt kunna agera eller reagera på förändringar. Detta gör det svårt att göra en bedömning kring hur hyreskostnaderna kommer att utvecklas under planperioden.

4.4 Samverkan

För att genomföra uppdragen kring lokaler samarbetar socialnämnden med stadsledningskontoret, andra nämnder, SHIS Bostäder (Stiftelsen hotellhem i Stockholm), stadens bostadsbolag och privata aktörer.

Socialnämnden har ett konferenscenter samt en matsal som samnyttjas med Farsta stadsdelsnämnd. Socialnämnden har också utökat kapaciteten avseende möteslokaler för att lokalerna ska kunna användas i än större utsträckning. Detta är något som kan minska dyra inhyrningar av externa lokaler och resandet vid utbildningar, planeringsdagar och konferenser. Nämnden är också positiv till att konferensutrymmena ska kunna användas på andra tider än under arbetstid, till exempel som uthyrning eller upplåtelser till företag och föreningar som har aktiviteter på kvällstid.

Sedan hösten 2010 samverkar socialnämnden med Region Stockholm under namnet *Centrum för hemlösa*. För regionens räkning driver Capio en sjukvårdsmottagning där hemlösas samlade vårdbehov ska kunna tillgodoses. I lokalen som hyrs av enheten finns även nämndens verksamheter; uppsökarenheten, medborgarkontoret för hemlösa, socialrådgivning på nätet och bedömningskansliet.

Socialnämnden har också samlat ett flertal verksamheter i lokaler på Medborgarplatsen, bland annat Welcome House (Intro Stockholm) och LSS-hälsan. Även här hyrs ytor ut och samverkan sker med verksamheter från regionen och arbetsmarknadsnämnden. En samlokalisering av verksamheter ger också synergieffekter exempelvis i form av gemensamma kunskapsutbyten, konferensytor, reception och inköp.

4.5 Kommunal verksamhet - annan än pedagogisk verksamhet

4.5.1 Summerande analys av nuläge samt framtida planering

4.5.2 Nuläge 31 januari 2023

Inom socialnämnden pågår en ständig översyn av befintligt lokalbestånd för att nå en optimal användning av lokalerna. Nämnden har för närvarande 375 kontrakt. Cirka 80 procent av kontrakten avser lägenheter exempelvis försöks- och träningslägenheter och 20 procent lokaler, men ytmässigt är förhållandet det omvända. Den totala inhyrda ytan är, enligt stadens fastighetssystem Lois, närmare 84 000 kvadratmeter. Hyreskostnaderna för lokaler inom socialnämnden utgör cirka 10 procent av socialnämndens totala årsbudget. Nämndens kostnader för inhyrningar av lokaler har ökat i jämförelse med föregående år från cirka 130 mnkr till 143 mnkr men prognostiseras minska under planperioden genom effektivisering och

anpassningar utifrån förändrade behov.

Ett flertal lokaler för verksamheter har sagts upp och ett aktivt sökande efter ersättningslokaler pågår.

Äldrenämnden har valt att säga upp sitt hyresavtal gentemot socialnämnden avseende lokaler i Farsta och har flyttat all sin verksamhet till nya lokaler i Älvsjö. De tomställda ytorna kommer att användas av socialnämnden för att skapa ett modernt kontor för viss effektivisering och för att rymma fler verksamheter på förvaltningskontoret i Farsta.

Socialnämnden eftersträvar kostnadseffektiva lokaler. I dagsläget finns möjligheten att säga upp vissa avtal och med det anpassa arbetsplatser och planera en effektiv verksamhet i ett mindre lokalbestånd. Vissa av nämndens verksamheter kan också behöva minska sina lokalytor för att eftersträva en ekonomi i balans.

Pandemin har också påvisat möjligheterna att arbeta delvis från hemmet eller på annan plats vilket skapar möjligheter att effektivisera och anpassa nämndens arbetsplatser både yt- och utrustningsmässigt.

4.5.3 Lokalbehov för annan kommunal verksamhet

Det finns möjlighet att effektivisera och anpassa nämndens arbetsplatser, stora delar av nämndens kontorsytor nyttjas inte effektivt och även före pandemin var det tydligt att mycket ytor periodvis var obemannade. Socialnämnden har som målsättning att ta fram lösningar på ett effektivare nyttjande av ytorna på förvaltningskontoret i Farsta under innevarande år.

Behovet av boende i form av stödboenden, kollektivboenden och i viss mån även platser för vård- och omsorgsboenden är i stort oförändrat i jämförelse med föregående år. Dock pågår ett arbete med att utöka antalet platser för personer med större omvårdnadsbehov.

4.5.4 Planerade lokalförändringar för år 2024-2031 (första planeringsperioden)

Upprustningen av befintliga lokaler är ett fokusområde under första planeringsperioden. Ett annat fokusområde är anpassning till förändrade arbetssätt genom att utreda lokalanpassningar och effektiviseringar, då möjligheterna till digitala möten och att arbeta hemifrån ökat. Socialnämnden planerar även fortsättningsvis att löpande planera för underhåll av lokaler vilket kan minska risken för oförutsedda kostnader. Ett gott underhåll är grundläggande för att lokalbeståndet ska hålla en god standard. Att direkt anmäla felaktigheter, brister eller skador till hyresvärd är också av stor vikt. Exempelvis kan långvarigt eftersatt lokalvård ge upphov till oväntade och större kostnader då följderna ofta kan innebära mer omfattande insatser som exempelvis större saneringar eller omfattande upprustningar av ytskikten. Förtätningar i lokalbeståndet och samlokalisering av verksamheter är också åtgärder som syftar till att minska kostnaderna för lokaler.

Utifrån stadens miljöperspektiv görs också effektiviseringar i nämndens lokaler genom installation av ledbelysning, tidur och temperatursänkningar under helger och nätter. Nämnden har för en femte etapp ansökt om investeringsmedel för ändamålet. Nämnden avser att fortsätta arbeta med klimatinvesteringar under planperioden och att utöka effektiviseringarna till att även omfatta äldre vitvaror med hög elförbrukning. Nämnden

arbetar också med källsortering och återvinning av avfall. Under perioden fortsätter arbetet med att all verksamhet som hanterar livsmedel och övrigt avfall ska källsortera där så är möjligt.

4.5.5 Planerade lokalförändringar för åren 2032-2040 (andra planeringsperioden)

Socialnämnden har i dagsläget inga planerade lokalförändringar under andra planeringsperioden.

4.6 Pedagogisk verksamhet

4.6.1 Summerande analys av nuläge samt framtida planering

4.6.2 Nuläge 31 januari 2023

4.6.3 Planering av lokaler för år 2024-2031 (första planeringsperioden)

Lokalbehovet under den första planeringsperioden

Planerade lokalförändringar under den första planeringsperioden

4.6.4 Långsiktig planering av behovet av lokaler mellan år 2032-2040 (andra planeringsperioden)

Lokalbehov under den andra planeringsperioden

Planerade lokalförändringar under den andra planeringsperioden

4.6.5 Enskilt driven förskola eller fristående skola

Nuläge 31 januari 2023

Lokalförändringar enskilt driven förskola eller fristående skola

4.7 Övrig information

4.7.1 Särskild redovisning av vissa lokalprojekt

Socialnämnden har fått ett ökat antal förfrågningar gällande platser för personer med stora omvårdnadsbehov och personer med kända smittor, till exempel MRSA (Meticillinresistent Staphylococcus aureus). Under 2023-2024 kommer därför Hamnvikshemmet, ett drogfritt stödboende, att utöka sin verksamhet med en ny byggnad som har 28 platser med möjlighet att ta emot personer med större omvårdnadsbehov och där Micasa Fastigheter AB är byggherre.

5 Övriga redovisningar

Staden som helhet

Stockholms stad står inför en rad utmaningar. För att lösa dem behöver staden utvecklas genom ständiga förbättringar, innovation och digitalisering. I många fall behövs en förståelse för stadens samlade ansvar och att utvecklingen bedrivs tillsammans. Socialnämnden lyfter särskilt nedan prioriteringar där flera nämnder/bolagsstyrelser behöver samarbeta för att lösa utmaningen. Det handlar om utmaningar som nämnden inte kan lösa på egen hand, men som är viktiga och prioriterade för stockholmarna och staden som helhet:

- Innovation och digitalisering (se avsnitt *Upphandling, avtalsuppföljning och stärkt stöd vid inköp* och *Innovation och digitalisering*).
- Tillitsskapande arbete (se avsnitt *Romsk inkludering* och *Attraktiv arbetsgivare, en hållbar kompetensförsörjning med särskilt fokus på ledarskap, hälsa, medarbetarnas kompetens*).
- Bostadsfrågan.(se avsnitt *Bostad som alla har råd med, Hemlöshet, samt Förändrad målgrupp, stärkt samverkan och kompetensförsörjning*).